

พทข 13121๑

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

ร้อยตำรวจเอกสุวัตร สร้อยนาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2564

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ ร้อยตำรวจเอกสุวิตร สร้อยนาค แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์)

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.รัชนิดา ไสยรส)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ สุทธิชัย)

กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร์ สุนทร

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรค้ำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง : ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี
ผู้วิจัย : ร้อยตำรวจเอกสุวัตร สร้อยยามาศ
ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร สุนทร
ปีการศึกษา : 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี และ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ แกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม จำนวน 351 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์คือ ประธานเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับปัจจัยเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ต้องสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ช่วยให้สมาชิกเครือข่ายเข้ามาร่วมปรับปรุงรูปแบบกิจกรรม และประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน รวมถึงเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยให้ผู้นำ/ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินมีโอกาสได้นำเสนอผลการดำเนินงาน/ข้อมูลที่น่าสนใจในที่ประชุม

คำสำคัญ : ปัจจัยเครือข่าย; กองทุนแม่ของแผ่นดิน; ราชบุรี

Title : The Relationship of Network Factors and Kongtunmae (Her Majesty's Fund) in Ratchaburi Province.

Author : Police Captain Suwat Sroinak

Degree : Master of Public Administration Program (Public and Private Management) Rajabhat Maha Sarakham University

Advisor : Assistant Professor Dr.Sitthiporn Soonthorn

Year : 2021

ABSTRACT

The aims of this study were 1) to investigate the network factors of Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province, 2) to study the performance of Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province, 3) to analyze the relationship between the network factors and the performance of Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province, and 4) to propose the useful guidelines for developing the networks of Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province. The samples of quantitative study were three hundred and fifty one leaders of the provincial networks of Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province. They were selected by multistage sampling consisting of proportional stratified sampling and simple random sampling. The quantitative data was collected by questionnaires. The descriptive statistics, inferential statistics and Pearson product moment correlation coefficient analysis were employed for the research. The key informants of qualitative study were seven directors of the provincial networks of Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province, and the government officials who involved in Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province. They were selected by purposive sampling. The qualitative data were collected by in-depth interview forms.

The research findings showed that 1) the overall factor of the networks of Her Majesty's Fund was at a high level. 2) the overall performance of of the networks of Her Majesty's Fund was at a high level. 3) Regarding the the relationship analysis, the findings indicated that the factors of the networks were related to the performance of Her Majesty's Fund in Ratchaburi Province moderately at the .01 level of the statistical significance. 4) The most frequent suggestions for the provincial

network of of Her Majesty's Fund proposed that the public sectors should provide activities and encourage people to participate in the networks of Her Majesty's Fund. Additionally, the members of the networks should improve and promote the activities, including learning exchange with the leaders and directors of Her Majesty's Fund. Lastly, the committee members should organize the meeting for presenting their work performance and interesting topics of the discussion.

Keywords : Network Factors, Her Majesty's Fund, Ratchaburi Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สามารถสำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร สุนทร ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ตั้งแต่ต้น จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา ประธานสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.รัชนิดา ไสยรส ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำและชี้แนะในการแก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ดร.อรัญญา อินอ่อน, ดร.อุษณีย์ ดวงพรม และนางสาวหนึ่งฤทัย มะลาไวย์ ที่กรุณาตรวจและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอแสดงความขอบคุณท่านนายกเทศมนตรีตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้บริหารท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ รวมถึงตัวแทนครัวเรือนของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ ที่ได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี และที่ลืมไม่ได้ขอขอบพระคุณครอบครัวที่น่ารักซึ่งคอยเป็นกำลังใจสำคัญของผู้วิจัย และอยู่เคียงข้างคอยเป็นกำลังใจให้เสมอมา จนทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนสร้างความเจริญด้านการศึกษาและประสิทธิประสาทวิชาให้ผู้วิจัย จนประสบความสำเร็จ

ร้อยตำรวจเอกสุวัตร สร้อยนาค

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมุติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	9
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการปราบปรามยาเสพติด	18
2.3 มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย	33
2.4 กองทุนแม่ของแผ่นดิน.....	38
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในจังหวัดราชบุรี และผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในจังหวัดราชบุรี	50
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่าย กองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี	56

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	58
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
4.3 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ	60
4.4 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ	71
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
5.1 สรุป	76
5.2 อภิปรายผล	79
5.3 ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย	88
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	96
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์การหาคุณภาพแบบสอบถาม	102
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	113
ประวัติผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี 44
2.2	ผลการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี 45
3.1	สัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 51
3.2	วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในจังหวัดราชบุรี 55
4.1	การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 60
4.2	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย 62
4.3	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย ด้านการออกแบบเครือข่าย 62
4.4	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย ด้านการประสานงานในเครือข่าย 63
4.5	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน 65
4.6	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร..... 66
4.7	การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการดำเนินงาน ของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี 67
4.8	การวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุน แม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี 70
ค.1	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ ปัจจัยเครือข่าย 103
ค.2	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน 107

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	49
-----	----------------------------	----

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคมไทยถือเป็นภัยที่ร้ายแรงที่ทำลายความมั่นคงของสังคมทุกภาคส่วน และได้มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องเป็นวงกว้างทั้งในระดับสังคม ชุมชน ครอบครัว และปัจเจกบุคคล และเกี่ยวพันกับปัญหาของสังคมอื่น ๆ ตามมา เช่น การสูญเสียบุคลากร รวมถึงสูญเสียงบประมาณเพื่อใช้ในกระบวนการฟื้นฟูที่รัฐต้องเป็นภาระดูแล โดยรัฐบาลกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติด ถือเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งดำเนินการป้องกันในกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยการรวมพลังจากทุกภาคส่วนให้เป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554, น. 6)

รัฐบาลได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งในด้านการป้องกัน และปราบปรามปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้น โดยการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องสามารถดำเนินการได้อย่างน่าเชื่อถือ รวมถึงต้องสร้างการมีส่วนร่วมทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชน ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ทุกรัฐบาลได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกัน สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและประชาชนอย่างครบวงจรเพื่อป้องกันจุดอ่อน และสร้างเกราะป้องกันที่สกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดรุกกล้าเข้ามาสู่สังคมไทยคือ ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ได้แก่ 1) ร้วชายแดน เพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้ายาเสพติด 2) ร้วชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน 3) ร้วสังคม เพื่อสร้างจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ จัดปัจจัยเสี่ยงที่เป็นเงื่อนไขทางลบทุกทาง 4) ร้วโรงเรียน โดยมุ่งให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และ 5) ร้วครอบครัว เพื่อส่งเสริมให้กับสถาบันครอบครัว มีภูมิคุ้มกันยาเสพติดมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด, 2552)

กองทุนแม่ของแผ่นดินได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2547 เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ โดยอาศัยแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยหลัก กล่าวคือ คนในชุมชนต้องมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยมีหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมี 4 ประการ ได้แก่ 1) ยึดหลักสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงระหว่างคนในชุมชน 2) ดำเนินการโดยประชาคมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

ราชการเป็นเพียงผู้สนับสนุน 3) คนในชุมชนร่วมกันคัดแยกผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยวิธีของชุมชนเองซึ่งต่างจากวิธีของราชการ และ 4) ชุมชนดูแลชุมชนเองโดยใช้มาตรการทางสังคมเป็นหลักไม่ใช่มาตรการทางกฎหมาย ซึ่งการสร้างชุมชนเข้มแข็งตามแนวทางของกองทุนแม่ของแผ่นดินประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 9 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1-4 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 1) การคัดเลือกชุมชนเป้าหมาย 2) การสืบสภาพชุมชน 3) การคัดเลือกชุมชนเป้าหมาย และ 4) การเลือกผู้นำธรรมชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของวิทยากรกระบวนการ และขั้นตอนที่ 5-9 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 5) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ 6) คัดแยกผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 7) การรับรองครัวเรือน 8) การใช้มาตรการทางสังคม และ 9) การรักษาสถานะชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนเข้มแข็งโดยมีวิทยากรกระบวนการคอยเป็นที่ปรึกษา

จังหวัดราชบุรี ยังคงพบกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในภาพรวมพบว่าในพื้นที่จังหวัดราชบุรียังคงมีเครือข่ายกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ายาบ้า และไอซ์จากภาคเหนือ โดยใช้พื้นที่จังหวัดราชบุรีเป็นจุดพักยาเสพติดเพื่อผ่านลงสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และกระจายยาเสพติดไปยังจังหวัดข้างเคียง ยาเสพติดที่แพร่ระบาดมากที่สุด ได้แก่ ยาบ้า กัญชา ไอซ์ และกระท่อม และเริ่มพบการระบาดของเคตามีน ยังไม่พบว่ามีสถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่บริเวณชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านแต่อย่างใด โดยพื้นที่แพร่ระบาดยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอโพธาราม โดยพบเป็นยาบ้ามากที่สุด

การดำเนินงานตามแนวทางของกองทุนแม่ของแผ่นดินมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเครือข่าย เช่น Robert Agranoff (2006, pp. 57-59) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเครือข่ายว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ ได้หันมาดำเนินงานร่วมกัน ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากร สร้างความรู้ในด้านต่าง ๆ และค้นพบแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงการปฏิบัติงานร่วมกัน และวีระศักดิ์ เครือเทพ (2548) ได้กล่าวถึง การทำงานในลักษณะ “เครือข่าย (Network)” ในการแก้ไขปัญหาสาธารณะเป็นทางเลือกประการหนึ่งที่มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน ผลการดำเนินงานขององค์กรที่มีใจภาครัฐจำนวนมากต่างแสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถในการ “เข้าถึง” ปัญหาและบ่งชี้ถึงทักษะในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ศักยภาพขององค์กรเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงโอกาสที่หน่วยงานของรัฐสามารถแสวงหาความร่วมมือและสร้างเป็นภาคีในการแก้ไขปัญหาสาธารณะโดยอาศัยจุดแข็งขององค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการสร้างสรรค์สังคมร่วมกัน นอกจากนี้ สมชาย สุเทศ (2555) ได้กล่าวว่า การทำงานแบบเครือข่ายจะช่วยให้สมาชิกได้ทำงานตามที่ตนเองมีความถนัด ซึ่งจะทำให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพสูง ทั้งนี้ การทำงานแบบรวมพลังย่อมช่วยให้องค์กรได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการทำงานเพิ่มมากขึ้นตามหลักการ Synergy และได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงกว่าปกตินั่นเอง นอกจากนี้ยังพบว่า

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558, น. 7) ได้กำหนดกลไกสำคัญการบริหารจัดการ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเชื่อมโยงและบูรณาการการทำงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ซึ่งการดำเนินงานลักษณะดังกล่าวเป็นการเชื่อมโยงการทำงานแบบเครือข่าย และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด รวมถึงสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว โดยกำหนดให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็งในการเอาชนะปัญหายาเสพติดและมีกลไกในการเฝ้าระวังปัญหาที่จะเกิดขึ้น และแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้หมู่บ้าน/ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และพัฒนาสู่กองทุนแม่ของแผ่นดิน พัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้กองทุน แม่ของแผ่นดิน

จังหวัดราชบุรี แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 104 ตำบล และมีหมู่บ้านจำนวน 975 หมู่บ้าน โดยมีหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีการดำเนินงานตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างต่อเนื่องเพียง 281 หมู่บ้าน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี, 2562) จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่า ยังมีหมู่บ้าน/ชุมชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามแนวทางของกองทุนแม่ของแผ่นดิน จากประเด็นดังกล่าวจึงเป็นที่น่าสนใจว่า หากมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวทางของการสร้าง และขยายเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินมาใช้ในการสร้างความปลอดภัยในการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนย่อมจะช่วยให้เสริมสร้างสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งได้ในระยะยาว ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี จึงเป็นการศึกษาที่ช่วยให้ทราบถึง แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคประชาชนด้วยกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้ยังสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้เพื่อขยายเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้ รวมถึงช่วยให้กองทุนแม่ของแผ่นดินที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมของกองทุนแม่ของแผ่นดินในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี
- 1.2.2 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี
- 1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

1.2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในจังหวัดราชบุรี

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ระดับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง

1.3.2 ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง

1.3.3 ปัจจัยเครือข่ายมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย พัฒนามาจากแนวคิดของ William D. Eggers (2005, pp. 58-66) และกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตัวชี้วัดผลสำเร็จของกองทุนแม่ของแผ่นดินของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558)

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2.1 ประชากร ได้แก่ แกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี จำนวน 2,810 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2562)

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ แกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี จำนวน 351 คน โดยการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p. 727)

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่จังหวัดราชบุรี

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนธันวาคม 2562 ถึงเดือนพฤษภาคม 2563

1.4.5 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.4.5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยเครือข่าย จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การออกแบบเครือข่าย
- 2) การประสานงานในเครือข่าย
- 3) การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน

4) การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร

1.4.5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง กองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี จำนวน 193 แห่ง โดยดำเนินการตามแนวทางของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ

ผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดผลสำเร็จของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี จำนวน 20 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเอง
2. คณะกรรมการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไป มีความศรัทธากองทุนแม่ฯ
3. คณะกรรมการ มีการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างใกล้ชิดเป็นประจำ
4. มีการจัดทำระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ฯ เป็นลายลักษณ์อักษร และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด ที่เป็นของหมู่บ้านเอง
5. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มากกว่าร้อยละ 80 เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน
6. จำนวนเงินพระราชทานขวัญถุงอยู่ครบเต็มจำนวน
7. การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ฯ มีความถูกต้องตามหลักบัญชีและเป็นปัจจุบัน
8. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ ร่วมบริจาคในวันแรกเข้าและบริจาคเป็นรายเดือน หรือรายปี หรือตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ
9. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มีการสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (การจัดงานกิจกรรม, การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่น ๆ จาก อบต., NGOs, โครงการของรัฐ) เป็นประจำทุกปี
10. มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ฯ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (การให้ความรู้, ตั้งจุดตรวจ ฯลฯ) เป็นประจำ
11. มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ฯ เพื่อเด็ก เยาวชน และกลุ่มเสี่ยง (การออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์)
12. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด (เดินพาเหรด, จัดป้าย แจ่งเตือน ฯลฯ)

13. มีการค้นหา/สำรวจผู้เสียหายเสพติดที่อยู่ในหมู่บ้านด้วยสันติวิธีเพื่อบำบัด แก้ไขทุกเดือน
14. คณะกรรมการ มีการช่วยเหลือผู้เสพที่กลับตัว หรือผ่านการบำบัดรักษา และเตรียมความพร้อมชุมชนและครอบครัว เพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม)
15. คณะกรรมการ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ หรือหางานให้ทำสำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจหรือบังคับบำบัด
16. กองทุนแม่ฯ ของท่านเป็นแหล่งศึกษาดูงานของกองทุนแม่ฯ อื่น ๆ
17. คณะกรรมการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ
18. มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่น ๆ (มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์, ปรึกษาหารือ, ให้ความร่วมมือ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน)
19. คนในชุมชนมีจิตอาสาเป็นวิทยากรกระบวนการของกองทุนแม่ฯ
20. มีการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

เครือข่าย หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนเข้ามาร่วมดำเนินการด้วยความสมัครใจ โดยสมาชิกของเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงกิจกรรมและการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากร รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันของเครือข่ายในอนาคต

ปัจจัยเครือข่าย หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีประสบผลสำเร็จ โดยในการศึกษาครั้งนี้ ปัจจัยเครือข่ายประกอบด้วย 4 ปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. การออกแบบเครือข่าย หมายถึง ซึ่งการออกแบบเครือข่ายจะเริ่มจากการพิจารณาว่าเครื่องมือที่ทำให้เกิดเครือข่ายคืออะไร เช่น เงิน การทำสัญญา การให้ทุน แต่บางครั้งเงินก็ไม่ใช่เครื่องมือที่ดีที่สุดเท่านั้น แต่ยังมีวิธีการหรือเครื่องมืออื่น ๆ ที่มีประโยชน์เช่นกัน เช่น สมรรถนะของบุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น ในการออกแบบเครือข่ายนั้น การเลือกประเภทของเครือข่ายในการดำเนินงานก็มีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จเช่นกัน ทั้งนี้ เครือข่ายที่เลือกนำมาใช้อาจ ได้แก่ การทำสัญญาในการให้บริการ ห่วงโซ่อุปทาน เครือข่ายเฉพาะกิจ ตัวแทนการให้บริการ การเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ ชุมสายในการเชื่อมโยงองค์การต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งที่ต้องตัดสินใจคือ การเลือกเครือข่ายเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุดในแต่ละสถานการณ์

2. การประสานงานในเครือข่าย หมายถึง การบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยต้องพิจารณาว่าใครจะเป็นผู้ทำหน้าที่บูรณาการ หรือเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และจะต้องนึก

ถึงทักษะและความช่วยเหลือที่จะทำให้ การบูรณาการเครือข่ายนั้นประสบความสำเร็จด้วย ทั้งนี้สามารถพิจารณาได้จาก 3 แนวทางคือ (1) รัฐเป็นผู้ทำหน้าที่บูรณาการเอง และทำงานประจำวันของเครือข่ายในองค์กร (2) รัฐสามารถมอบหมายงานทั้งหมดให้แก่ผู้รับจ้างเหมาหลัก และ (3) รัฐจ้างเหมาบุคคลที่ 3 หลาย ๆ สัญญาให้เป็นผู้ประสานงานเครือข่าย ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่าย และการร่วมมือกันทั้งในแบบธรรมดา และแบบซับซ้อน

การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน หมายถึง การสร้างความรับผิดชอบเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อการจัดทำบริการ เนื่องจากเรื่องความรับผิดชอบนั้นเป็นความท้าทายและเป็นประเด็นสำคัญเมื่อมีหลายหน่วยงาน เข้ามาเกี่ยวข้องในการทำงาน กล่าวคือ เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นใครจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อความผิดพลาดดังกล่าว ซึ่งการสร้างความรับผิดชอบนั้นจะต้องมองที่ผลลัพธ์ และต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบ นอกจากนี้ในการสร้างความรับผิดชอบนั้น ระบบการวัดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งจำเป็น โดยจะต้องสร้างประเด็นบ่งชี้ที่จะวัดให้ชัดเจน และรู้ว่าต้องการวัดอะไร รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น Real-Time อย่างต่อเนื่อง และมีการวัด Feedback ของลูกค้าด้วย

การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร หมายถึง การสร้างสมรรถนะที่ก่อให้เกิดการบริหารจัดการภาครัฐโดยอาศัยเครือข่ายต้องอาศัยทุนมนุษย์ และการเปลี่ยนผ่านของวัฒนธรรม ซึ่งทุนมนุษย์หรือผู้ที่เป็นผู้จัดการเครือข่ายจะต้องมีความรู้ความสามารถ และศักยภาพในเรื่องต่าง ๆ เช่น การวางแผน การเจรจาต่อรอง การจัดทำงบประมาณ การจัดการสัญญา การประเมินความเสี่ยง เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานที่กำลังทำ สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ องค์กรประกอบต่าง ๆ และที่ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์ การจัดการกลยุทธ์ให้มีความยืดหยุ่นในสภาพแวดล้อมที่เป็นพลวัต ดังนั้น การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากรให้ก้าวเข้าสู่การเป็นทุนมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่องค์กรต้องตระหนักว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานจะประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี หมายถึง ประชาชนในหมู่บ้านที่มีจิตอาสา และสมัครใจเข้ามาเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของหมู่บ้าน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดผลสำเร็จของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ได้ทราบถึงระดับปัจจัยเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี

1.6.2 ได้ทราบถึงระดับผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

1.6.3 ได้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

1.6.4 ได้ข้อเสนอเทศที่ได้ช่วยสร้างแนวทางการยกระดับการพัฒนาเครือข่ายการแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดราชบุรี ให้สูงขึ้น

1.6.5 ข้อเสนอเทศที่ได้เป็นข้อมูลสามารถนำไปเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายเพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำกิจกรรม โครงการ และแผนปฏิบัติการสำหรับการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้พัฒนาเป็นตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย
2. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการปราบปรามยาเสพติด
3. มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย
4. กองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย

เครือข่ายเป็นหลักคิดอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญกับการทำงาน โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์ในแต่ระดับ

2.1.1 ความเป็นมาของเครือข่าย

เครือข่ายเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในเชิงปริมาณ และเกิดคุณภาพของผลงาน รวมถึงการบริหารจัดการให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต โดยการทำงานแบบเครือข่ายมีข้อดีที่ช่วยให้สมาชิกได้ทำงานตามที่ตนเองมีความถนัด ซึ่งจะทำให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพสูง ทั้งนี้ การทำงานแบบรวมพลังย่อมช่วยให้องค์กรได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการทำงานเพิ่มมากขึ้นตามหลักการ Synergy นั่นเอง

2.1.2 ความหมายของเครือข่าย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2554, น. 5) ได้กล่าวถึงการบริหารงานภาครัฐแบบเครือข่ายว่าเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ การผสมผสาน และเชื่อมโยงประเด็นการทำงานของหลายองค์การเข้าด้วยกัน เป็นการสร้างเครือข่ายกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในระดับต่าง ๆ ซึ่งการทำงานในรูปแบบเครือข่ายจะต้องพึ่งพา ติดต่อประสานงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน

อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความหลากหลาย ความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการประชาชน และตอบสนองต่อสถานการณ์ ตลอดจนความต้องการต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

อาภาพร เฒ่าวัฒนา (2549, น. 29) ได้ให้ความเห็นว่า เครือข่าย หมายถึง การสร้างความเชื่อมโยง การประสานงานของบุคคล กลุ่มหรือองค์การหลายองค์การที่ต่างก็มีเป้าหมาย วิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตัวเอง ทรัพยากรของตนเองเพื่อปฏิบัติการกิจใดภารกิจหนึ่งร่วมกัน โดยที่ต่างฝ่ายต่างก็ยังปฏิบัติการกิจของตน

เสรี พงศ์พิศ (2548, น. 8) กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง ขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกันร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

พระมหาสุทิตย อาภากรโ (2547, น. 6) ได้กล่าวว่า เครือข่ายทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ของมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลกับปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย โดยการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันในด้านต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น ดังนั้นเครือข่ายจึงเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างใกล้ชิด

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2547, น. 73-74) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่าย หมายถึง การรวมตัวกันของกลุ่มที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นระยะเวลาานพอสมควร โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และหากเครือข่ายบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ใหม่ได้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, น. 28) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่าย หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใด ๆ ได้ตกลงร่วมกันที่จะประสานเชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบ และต้องมีการแสดงออกโดยมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายจะเป็นการนำเอาจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาสนับสนุนกันในการทำงาน ทำให้เกิดการผนึกกำลัง (Synergy) ซึ่งจะช่วยให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นดีกว่าผลลัพธ์ของการทำงานที่ต่างคนต่างทำแล้วนำมารวมกัน

กาญจนา แก้วเทพ (2538, น. 10) ให้ความเห็นว่า เครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานบุคคล กลุ่มหรือองค์การที่ต่างก็มีทรัพยากรของตนเองอย่างมีเป้าหมาย วิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง ซึ่งทำงานกันมานานพอสมควร แม้อาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็มี การวางรากฐานเอาไว้ (เปรียบเสมือนสายโทรศัพท์ที่ต่อไว้) เมื่อฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือ หรือความร่วมมือจากกลุ่มอื่นเพื่อแก้ปัญหา ก็สามารถติดต่อไปได้

สนทยา พลศรี (2550, น. 205) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่าย หมายถึง การที่สมาชิกนำพลังหรือศักยภาพของตนมารวมเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถจนเพียงพอที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มพลังในการดำเนินงานแล้วยังเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับเครือข่ายอีกด้วย

ภทริยา กิจเจริญ และศราวุธ ทาคำ (2557, น. 113) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นไปตามกฎของธรรมชาติที่สิ่งต่าง ๆ ล้วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน อย่างแน่นอนเป็นระบบโดยสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันนี้ยังคงมีความเป็นอิสระของตนเอง ไม่ถูกครอบงำโดยระบบความสัมพันธ์จนสูญเสียเอกลักษณ์ของตนเอง

Robert Agranoff (2006, pp. 57-59) ได้กล่าวถึง เครือข่ายว่า เครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้องค์การต่าง ๆ ได้หันมาดำเนินงานร่วมกัน ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากร สร้างความรู้ในด้านต่าง ๆ และค้นพบแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้การปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้บริบทของเครือข่ายดังกล่าวไม่เป็นการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา (Non-hierarchy) แต่เป็นการร่วมกันค้นหาแนวทางการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ

Paul Starkey (1997, pp. 14-16) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่ายเป็นการติดต่อสื่อสารตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดยมีการนำเอาสื่อกลางต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ทั้งนี้ บุคคลต่าง ๆ ที่ได้เข้ามารวมมือกันภายในเครือข่าย อาจอยู่ในระดับเดียวกันหรืออยู่ต่างระดับกันก็ได้ ดังนั้น การเชื่อมโยงเครือข่ายจึงเป็นการรวมกลุ่มของปัจเจกบุคคลหรือองค์กรที่มีลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ คือ ความสมัครใจหรือความเป็นอิสระในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและกิจกรรมร่วมกัน

Candace Jones, William and Stephen (1997, pp. 911-945) ได้กล่าวถึง การบริหารเครือข่ายไว้ว่า หมายถึง การที่กลุ่มองค์กรบางกลุ่มมารวมกันอย่างสมัครใจ โดยกำหนดโครงสร้างหรือรูปแบบการร่วมมือในการดำเนินภารกิจ การสร้างผลิตภัณฑ์ หรือการบริการที่อยู่บนพื้นฐานพันธสัญญาแบบปลายเปิด ซึ่งเป็นพันธสัญญาเชิงสังคมมิใช่เชิงกฎหมาย เพื่อปรับตัวรับมือกับความไม่แน่นอนของสิ่งแวดล้อม และเพื่อประสานงานและปกป้องคุ้มครองการแลกเปลี่ยน

Laurence (1997, p. 45) ได้กล่าวถึงเครือข่ายการทำงานไว้ว่า หมายถึง การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร หรือหน่วยงานหลาย ๆ แห่ง ในลักษณะที่มีการพึ่งพาอาศัยกันและกันโดยที่ไม่มีองค์กรหนึ่งองค์กรใด มีอำนาจควบคุมหรือสั่งการเหนือกว่าองค์กรอื่น ๆ

George (1999, pp. 704-705) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายการทำงานว่า หมายถึง การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นทางการ

และไม่เป็นทางการ และเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันและกันโดยที่องค์กรต่าง ๆ ภายในเครือข่ายมีเป้าหมาย ค่านิยมในทางวิชาชีพ หรือมีอุดมการณ์ในการดำเนินการกิจร่วมกัน

Robert Agranoff and Michael McGuire (2001, pp. 295-326) ได้กล่าวถึงการทำงานแบบเครือข่ายว่า หมายถึง การจัดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานจำนวนหลายแห่งเพื่อการมุ่งแก้ไขปัญหาที่หน่วยงานแห่งใดแห่งหนึ่งไม่สามารถลงมือแก้ไขหรือจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้โดยลำพัง

Lisa Blomgren Bingham and Rosemary O'Leary (2005, pp. 547-558) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายของการทำงานแบบเครือข่ายนั้นควรมีความหมายรวมไปถึงการสนับสนุน และการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นภาคีกับองค์กรของรัฐผ่านช่องทางที่มีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ และร่วมทำงานกับองค์กรต่าง ๆ ภายในเครือข่ายเพื่อการจัดการปัญหาสาธารณะ

สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานที่มีหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมร่วมดำเนินการด้วยความสมัครใจ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงาน ซึ่งสมาชิกของเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงกิจกรรมและการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากร รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายในอนาคต

2.1.3 ปัจจัยเครือข่าย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, น. 37-43) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายไว้ 7 องค์ประกอบดังนี้

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในปัญหา และมีสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีประสบการณ์ในปัญหาร่วมกัน มีความต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจที่ทำให้เครือข่ายมีความต่อเนื่อง เพราะมีผลต่อการประสานงานและการขอความร่วมมือในการดำเนินการ ทั้งนี้ สมาชิกของเครือข่ายอาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเชิงการสร้างสรรค์ และต้องอยู่ภายใต้การยอมรับกันเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกัน

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) เป็นการมองเห็นภาพของจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การมีเป้าหมายร่วมกันจะช่วยทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่มีพลัง และช่วยบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากการมีความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างให้เกิดขึ้น และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interest/Benefits) เครือข่ายเกิดจากที่สมาชิกแต่ละคนก็มีความต้องการของตนเอง ซึ่งการรวมตัวกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมกันที่มากเพียงพอจะดึงดูดสมาชิกให้รวมเป็นเครือข่ายได้ ซึ่งผลประโยชน์จะครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับโอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ เป็นต้น ดังนั้น การที่จะดึงสมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการเครือข่ายจึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับ เพื่อจูงใจให้เข้ามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติจริงในเครือข่าย

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) เพราะเป็นการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย และทำให้เกิดการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่าย จึงควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียมกันในฐานะของ “หุ้นส่วน” ของเครือข่าย ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่าย มิใช่การวางตัว เป็นเจ้านายเหนือประชาชน

5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างมีการนำจุดแข็งของฝ่ายตนไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของสมาชิกอีกฝ่ายหนึ่ง ย่อมจะทำให้เครือข่ายมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันไปอย่างต่อเนื่อง และทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายมีเพิ่มมากกว่าการเป็นเครือข่ายแบบต่างคนต่างอยู่

6. การพึ่งพิงร่วมกัน (Interdependence) เนื่องจากข้อจำกัดของสมาชิกในเครือข่ายในด้านต่าง ๆ ที่มีแตกต่างกันไป ย่อมทำให้สมาชิกของเครือข่ายไม่สามารถดำรงอยู่ได้เพียงลำพังด้วยตัวเอง ดังนั้น สมาชิกจึงจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน และเกิดการยึดโยงเครือข่ายอย่างแน่นหนาขึ้น

7. การปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยน (Interaction) เปรียบเสมือนกับการเอามันฝรั่ง หรือ แป้งมาบดจนกลายเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งจะช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนที่ดีต่อกัน หากสมาชิกไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันแล้วจะเปรียบเสมือนการนำก้อนหินมาวางรวมกันเฉย ๆ ซึ่งจะขาดความยึดโยง และแตกแยกได้โดยง่าย ดังนั้น สมาชิกของเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในเครือข่ายโดยเฉพาะการมีความผูกพันภายในระหว่างกันมากยิ่งขึ้น และเกิดการเชื่อมโยงที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ปารีชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธิระพันธุ์ (2546, น. 13) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการบริหารจัดการเครือข่ายโดยกล่าวถึงประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการจัดการเครือข่าย ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ประเด็น คือ

1. จุดมุ่งหมายร่วม การทำงานเครือข่ายจะเกิดประสิทธิภาพสูงหากทุกฝ่ายสามารถกำหนดจุดหมายร่วมกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดหมายที่ทุกฝ่ายเห็นและต้องการให้เกิดขึ้น
2. บุคคล ในการทำงานของเครือข่ายบุคลากรจะต้องมีจิตสำนึกร่วม มีความถนัดในงานที่ทำ และมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานรวมทั้งได้รับผลประโยชน์จากความเป็นสมาชิกในเครือข่าย
3. การเชื่อมโยง การทำงานของเครือข่ายจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ในการเชื่อมโยงที่เหมาะสม โดยอาจเชื่อมต่อกันผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ การเชื่อมต่อโดยมีศูนย์ประสานงานและการเชื่อมต่อโดยเทคโนโลยี
4. การสร้างความรู้สึกร่วม หลังจากการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายแล้ว ทุกฝ่ายจะต้องมีความรู้สึกร่วมกับกระบวนการทำงานของเครือข่าย เพื่อให้เกิดพลังในการผลักดันเป้าหมาย
5. การพัฒนาที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ระบบการทำงานของเครือข่ายจะต้องสามารถและพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใสและตรวจสอบได้จากทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อทุกฝ่ายและผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย
6. การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสารและสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความยั่งยืนของเครือข่าย เพราะจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทราบถึงกิจกรรมความเคลื่อนไหวของเครือข่าย

William (2005, pp. 58-66) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในการสร้างระบบเครือข่าย 4 ประการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การออกแบบเครือข่าย ซึ่งการออกแบบเครือข่ายจะเริ่มจากการพิจารณาว่าเครื่องมือที่ทำให้เกิดเครือข่ายคืออะไร เช่น เงิน การทำสัญญา การให้ทุน แต่บางครั้งเงินก็ไม่ใช่เครื่องมือที่ดีที่สุดเท่านั้น แต่ยังมีวิธีการหรือเครื่องมืออื่น ๆ ที่มีประโยชน์เช่นกัน เช่น สมรรถนะของบุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น ในการออกแบบเครือข่ายนั้น การเลือกประเภทของเครือข่ายในการดำเนินงานก็มีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จเช่นกัน ทั้งนี้ เครือข่ายที่เลือกนำมาใช้อาจ ได้แก่ การทำสัญญาในการให้บริการ ห่วงโซ่อุปทาน เครือข่ายเฉพาะกิจ ตัวแทนการให้บริการ การเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ ชุมสายในการเชื่อมโยงองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งที่ต้องตัดสินใจคือ การเลือกเครือข่ายเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุดในแต่ละสถานการณ์
2. การประสานงานในเครือข่าย เพื่อให้เกิดการบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยต้องพิจารณาว่าใครจะเป็นผู้ทำหน้าที่บูรณาการ หรือเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และจะต้องนึกถึงทักษะและความช่วยเหลือที่จะทำให้เกิด การบูรณาการเครือข่ายนั้นประสบความสำเร็จด้วย ทั้งนี้ สามารถพิจารณาได้จาก 3 แนวทางคือ 1) รัฐเป็นผู้ทำหน้าที่บูรณาการเอง และทำงานประจำวันของเครือข่ายในองค์กร 2) รัฐสามารถมอบหมายงานทั้งหมดให้แก่ผู้รับจ้างเหมาหลัก และ 3) รัฐจ้างเหมา

บุคคลที่ 3 หลาย ๆ สัญญาให้เป็นผู้ประสานงานเครือข่าย ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่าย และการร่วมมือกันทั้งในแบบธรรมดา และแบบซับซ้อน

3. การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งเป็นเรื่องของการสร้างความรับผิดชอบเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อการจัดทำบริการ เนื่องจากเรื่องความรับผิดชอบนั้นเป็นความท้าทายและเป็นประเด็นสำคัญเมื่อมีหลายหน่วยงาน เข้ามาเกี่ยวข้องในการทำงาน กล่าวคือ เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นใครจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อความผิดพลาดดังกล่าว ซึ่งการสร้างความรับผิดชอบนั้นจะต้องมองที่ผลลัพธ์ และต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาาร่วมกันรับผิดชอบ นอกจากนี้ในการสร้างความรับผิดชอบนั้น ระบบการวัดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งจำเป็น โดยจะต้องสร้างประเด็นบ่งชี้ที่จะวัดให้ชัดเจน และรู้ว่าต้องการวัดอะไร รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น Real-Time อย่างต่อเนื่อง และมีการวัด Feedback ของลูกค้าด้วย

4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร โดยการสร้างสมรรถนะที่ก่อให้เกิดการบริหารจัดการภาครัฐโดยอาศัยเครือข่ายต้องอาศัยทุนมนุษย์ และการเปลี่ยนผ่านของวัฒนธรรม ซึ่งทุนมนุษย์หรือผู้ที่ผู้จัดการเครือข่ายจะต้องมีความรู้ความสามารถ และศักยภาพในเรื่องต่าง ๆ เช่น การวางแผน การเจรจาต่อรอง การจัดทำงบประมาณ การจัดการสัญญา การประเมินความเสี่ยง เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานที่กำลังทำ สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ องค์กรประกอบต่าง ๆ และที่ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์ การจัดการกลยุทธ์ให้มีความยืดหยุ่นในสภาพแวดล้อมที่เป็นพลวัต ดังนั้น การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากรให้ก้าวเข้าสู่การเป็นทุนมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ต้องการต้องตระหนักว่า เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานจะประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิระศักดิ์ เครือเทพ (2550, น. 36-38) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของเครือข่ายการทำงาน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในมิติการบริหารงานของภาครัฐไว้ 6 ประการดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์หลักของเครือข่าย โดยเครือข่ายการทำงานจะต้องมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการแก้ไขปัญหาสาธารณะหรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันในนามของส่วนรวม (Shared Objective) หากเครือข่ายทำงานได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยปราศจากซึ่งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างตัวแสดงหรือองค์กรต่าง ๆ ที่ชัดเจนแล้ว ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและความต่อเนื่องในการดำเนินงานของเครือข่ายย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นได้

2. การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายการทำงานจะต้องมีการจัดการความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในการบริหารงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน มิใช่เป็นการยุบรวมหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นหน่วยงานเดียว ในระบบเครือข่ายนั้น องค์กรต่าง ๆ ยังคงมีตัวตนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) และมีความเป็นอิสระ (Autonomy) จากองค์กรอื่น ๆ หากแต่การที่องค์กรต่าง ๆ จะสามารถ

ร่วมมือกันเป็นเครือข่ายการทำงานได้นั้นจำเป็นต้องลดระดับของความเป็นอิสระจากกัน และกัน บางส่วน เครือข่ายการทำงานจึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถสร้างความสมดุลระหว่างความเป็นอิสระขององค์กรต่าง ๆ กับความพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

3. การสร้างความสัมพันธ์กันแบบพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งนี้ หน่วยงานอาจมีศักยภาพด้านเทคโนโลยี ข้อมูล บุคลากร หรือทรัพยากรที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การร่วมมือกันทำงานเป็นเครือข่ายจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความรู้ความสามารถหรือข้อมูลต่าง ๆ จนอยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการจัดการกับปัญหาที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. ความสมัครใจ โดยหน่วยงานที่เข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายการทำงานจะต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจ (Voluntary) เพื่อร่วมมือร่วมใจดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น จึงไม่มีหน่วยงานใดมีอำนาจควบคุมหรือสั่งการเหนือกว่าหน่วยงานอื่นให้ปฏิบัติตามความต้องการของตนเองได้ การทำงานในระบบเครือข่ายต้องอาศัยการเจรจาต่อรอง การประนีประนอม และการสื่อสารทำความเข้าใจระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในเครือข่ายเพื่อจูงใจให้เกิดการดำเนินงานที่สามารถนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายของเครือข่ายตามที่ต้องการร่วมกันได้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในเครือข่ายอาจเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เนื่องจากการดำเนินงานบางเรื่องจำเป็นต้องอาศัยอำนาจของหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดเข้าร่วมจัดการกับปัญหาดังกล่าว ดังนั้น เครือข่ายการทำงานจึงมักประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องแต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาคีรัฐยอมไม่สามารถใช้อำนาจสั่งการเหนือหน่วยงานอื่น ๆ ในเครือข่ายได้เหมือนการสั่งงานผ่านสายการบังคับบัญชาตามปกติ จึงทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในเครือข่ายจึงต้องมีในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคู่กันไป

6. การเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยเครือข่ายการทำงานที่สามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อจัดการกับปัญหาสาธารณะได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ เพราะเครือข่ายการทำงานเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลงมือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในระยะยาว

พระมหาสุวิทย์ อากาศโร (2547, น. 48-50) ได้กล่าวว่องค์กรประกอบของเครือข่ายซึ่งถือเป็นจุดร่วมที่สำคัญของเครือข่ายไว้ 5 ประการ ด้วยกันคือ

1. สมาชิก เป็นองค์ประกอบที่สร้างระบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีการสร้างและสานต่อเพื่อหาแนวร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการดำรงอยู่ร่วมกันพึ่งพาอาศัยกัน และสร้างกระบวนการที่สืบเนื่องต่อไป

2. จุดมุ่งหมาย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการมารวมกลุ่มกันซึ่งต้องมีความมุ่งหมายหรือจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ “การร่วมกันอย่างมีจุดหมาย”

3. การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกการที่บุคคลหรือกลุ่มมารวมกัน จะมาจากสำนึกภายในบุคคล ดังนั้น การมีจิตสำนึกต่อส่วนร่วมจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเห็นถึงปัญหาหรือความต้องการที่จะพัฒนาย่อมเป็นแรงขับที่จะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์และค้นหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหา รวมทั้งแสวงหาแนวร่วมเพื่อสร้างพลังอำนาจในการต่อรองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

4. การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนในความเป็นเครือข่ายสิ่งสำคัญคือ การมีส่วนร่วม การพึ่งพาอาศัยและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกจะเป็นปัจจัยหนุนเสริมให้เครือข่ายมีพลัง และอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะนำไปสู่การให้และการรับ รวมถึงการระดมทรัพยากรเพื่อการดำเนินภารกิจของเครือข่ายให้บรรลุถึงเป้าหมาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นทั้งแนวคิด กระบวนการและวิธีการจัดการเครือข่าย เป็นกระบวนการสร้างข้อมูลที่ต้องเนื่องและเป็นกลไกที่เป็นแรงผลักดันให้ความเป็นเครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

5. ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร ความเป็นเครือข่ายจะมีสิ่งสำคัญคือ ข้อมูลและการสื่อสารระหว่างกัน ทั้งการสื่อสารระดับบุคคล กลุ่มและระหว่างเครือข่าย ซึ่งกระบวนการสื่อสารจะช่วยให้สมาชิกเกิดการรับรู้ การยอมรับในกระบวนการทำงานและช่วยรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

สรรเสริญ หมายสวัสดิ์ (2556, น. 136-140) ได้พัฒนาแนวคิดเพื่อช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาองค์ประกอบของเครือข่ายได้อย่างเหมาะสมดังนี้

1. เป้าหมายในการเข้าร่วมเครือข่าย เพื่อช่วยให้สมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายขององค์กร ได้เข้าใจถึงเหตุผลในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายได้อย่างถูกต้องตรงกัน และมองเห็นเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความร่วมมือ และมีประสิทธิภาพสูงในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. การมีผลประโยชน์ตอบแทนภายในเครือข่ายและการให้ความช่วยเหลือภายในเครือข่าย เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายขององค์กรมีโอกาสได้ใช้จุดแข็ง และทรัพยากรของตนไปช่วยเหลือ และเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้เครือข่ายเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีเพิ่มขึ้น และช่วยผลักดันให้เครือข่ายสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

3. ปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่าย เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกของเครือข่ายมีปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่ายที่ดี อันจะช่วยให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้วยความสมัครใจ และช่วยให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

4. ระบบบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพภายในเครือข่าย เพื่อช่วยให้เครือข่ายมีการกำหนดแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการ

ดำเนินงานของเครือข่าย เช่น ระบบความรับผิดชอบการดำเนินงาน ระบบการวัดผลการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้เครือข่ายมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

2.1.4 สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเครือข่าย โดยพัฒนามาจากแนวคิดของ William D. Eggers (2548, น. 58-66) จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

2.1.4.1 การออกแบบเครือข่าย หมายถึง การพิจารณาถึงเครื่องมือ และวิธีการที่ทำให้เกิดเครือข่าย รวมถึงการเลือกประเภทของเครือข่ายในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุดในแต่ละสถานการณ์

2.1.4.2 การประสานงานในเครือข่าย หมายถึง แนวทางการบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และความช่วยเหลือที่จะทำให้การบูรณาการเครือข่ายประสบความสำเร็จ

2.1.4.3 การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน หมายถึง การสร้างความรับผิดชอบต่อเครือข่ายเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่องานที่ดำเนินการร่วมกัน โดยมองที่ผลลัพธ์ และมีระบบการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ

2.1.4.4 การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร หมายถึง การสร้างสมรรถนะให้แก่ทูนมนุษย์ในการจัดการเครือข่าย โดยต้องมีความรู้ความสามารถ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การวางแผน การเจรจาต่อรอง การจัดทำงบประมาณ การจัดการสัญญา การประเมินความเสี่ยง เป็นต้น

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับยาเสพติด และการปราบปรามยาเสพติด

2.2.1 กล่าวนำ

ประเทศไทยประสบกับปัญหาเสพติดทั้งในด้านการเป็นพื้นที่ผลิต การเป็นพื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่แพร่ระบาด และการเป็นทางผ่านยาเสพติด เนื่องจากประเทศไทยมีส่วนที่ติดกับพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลกจึงทำให้ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตและการค้ายาเสพติดประเภท ผีน และ เฮโรอีน ซึ่งผลิตมากในบริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ และนอกจากนั้นยังมีการผลิตยาบ้าในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำด้วย ส่วนยาเสพติดที่มีการค้าและการแพร่ระบาดที่สำคัญมี 3 ชนิด คือเฮโรอีน กัญชา และยาบ้า การค้าเฮโรอีนส่วนใหญ่จะกระจายอยู่บริเวณพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยบริเวณที่ติดกับสามเหลี่ยมทองคำ และมีเครือข่ายในต่างประเทศเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายในประเทศรวมทั้งชนกลุ่มน้อยในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ เฮโรอีนส่วนใหญ่ถูกลำเลียงไปยังต่างประเทศแต่บางส่วนจำหน่ายในตลาดภายในประเทศไทย สำหรับการค้ากัญชานั้นส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจะ

ส่งออกต่างประเทศเป็นหลัก ปัจจุบันการค้ากัญชาจะทำการค้าเพื่อใช้เสพภายในประเทศเท่านั้น ส่วนการค้ายาบ้าในประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่าการแพร่กระจายอยู่ทุกภูมิภาคโดยมีผู้ค้ากระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ มีทั้งรายใหญ่ รายระดับกลาง และรายย่อย เครือข่ายการค้ายาบ้าไม่มีการจัดเป็นองค์กรที่ชัดเจนเหมือนกับเฮโรอีนและกัญชา แม้แต่นักค้ารายย่อยบางครั้งก็สามารถจัดหายาบ้าจากพื้นที่บริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำครั้งละปริมาณมากได้ ทั้งนี้ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมอย่างมากประชาชนต่างก็ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติดทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากปัญหา ยาเสพติดไว้โดยสรุปดังนี้ 1) ผลกระทบต่อตัวบุคคล เนื่องจากประชาชนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติยาเสพติดทุกชนิดจะมีผลกระทบโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจโดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพสุขภาพอนามัย ชีวิตและทรัพย์สิน 2) ผลกระทบต่อครอบครัวชุมชนและสังคม เนื่องจากครอบครัวที่มีผู้ติดยาเสพติดมักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาเสพติดในทุกด้านจนนำไปสู่ความยุ่งยากขัดแย้งแตกแยกและความสิ้นเปลืองเงินทองเมื่อเกิดปัญหาผู้ติดยา มักจะหาทางแก้ปัญหาโดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อยการประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ค้าหรือผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเมื่อถูกจับกุมและดำเนินการทางกฎหมายจะส่งผลกระทบให้สมาชิกในครอบครัวได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การปกครองจะต้องออกจากโรงเรียน ซึ่งเป็นการทำลายอนาคตของประเทศชาติ 3) ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ เนื่องจากคดียาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจะเป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มสูงขึ้น และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่น ๆ เกิดความล่าช้า นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันโดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ การรับสินบน การกลั่นแกล้ง การรีดไถ การแสวงหาผลประโยชน์จากผู้กระทำความผิดซึ่งทำให้ประชาชนและสังคมเกิดความไม่ศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 4) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ เนื่องจากการผลิตและการค้ายาเสพติดเป็นกลุ่มธุรกิจนอกกฎหมายที่ไม่ก่อให้เกิดการผลิตแม้ว่าการค้ายาเสพติดบางส่วนจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสร้างรายได้เมื่อมีการค้าขายแต่ก็เป็นรายได้สำหรับคนบางกลุ่มที่กระทำความผิดกฎหมายและเอาเปรียบสังคม รัฐบาลต้องจัดสรรเงินงบประมาณจำนวนมากเพื่อใช้ในการป้องกันปราบปรามบำบัดรักษาและฟื้นฟู แทนที่จะนำไปใช้ในการด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็น ต้องสูญเสียทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็น และ (5) ผลกระทบต่อความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ เนื่องจากปัญหาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งผลิตยาเสพติด การแพร่ระบาดของยาเสพติดจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศไทยไม่เป็นที่ไว้วางใจของ

นานาชาติในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทำให้ไม่กล้าเข้ามาท่องเที่ยวหรือลงทุนทางการค้า และธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ประเทศคู่แข่งฉวยโอกาสในการโจมตีประเทศไทย (ตะวัน ตระการฤกษ์, 2559, น. 1-2)

2.2.2 ความหมายของยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553) ได้นิยามว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการกิน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใด ๆ ก็ตาม เป็นช่วงระยะเวลา ๆ หรือนานติดกัน จนทำให้ร่างกายทรุดโทรมและตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว เนื่องจาก 1) ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเมื่อเสพเข้าไปสักระยะจะเกิดภาวะดื้อยา ปริมาณยาเดิมไม่สามารถทำให้เมาได้ และ 2) เมื่อถึงเวลาเสพ หากไม่ได้เสพจะทำให้เกิดอาการขาดยาทำให้ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจหรือจิตใจเพียงอย่างเดียว

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2552 (กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด, 2553) ให้ความหมายว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกาย และจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรม จนถึงขั้นเสียชีวิต

องค์การอนามัยโลก (อ้างถึงใน กระทรวงมหาดไทย, 2541) ได้ให้นิยามว่า ยาเสพติดให้โทษ คือ สารหรือยาที่รับเข้าสู่ร่างกาย จะโดยการรับประทาน ฉีด สูบ หรือดมติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับสารเสพติดในลักษณะดังนี้ 1) มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะชวนชวนหาเสพให้ได้ไม่ว่าวิธีการใด ๆ 2) มีความโน้มเอียง ที่จะต้องเพิ่มปริมาณยาหรือสารนั้นมากขึ้นเรื่อย ๆ 3) เมื่อหยุดการใช้สารนั้น จะเกิดอาการของการอดและเลิกยา 4) ผู้ที่ใช้อย่าหรือสารเป็นเวลานาน จะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ และสังคม และ 5) ติดทั้งกายและจิตใจ

สรุปได้ว่า ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือสารวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งทำให้ผู้ใช้อย่าเสพติดต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ และมีความต้องการเสพยาเสพติดอย่างรุนแรงตลอดเวลา

2.2.3 ผลกระทบของปัญหาเสพติดในสังคมไทย

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนับเป็นปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อน ทั้งในด้านสาเหตุ การเกิดปัญหาและแนวทางแก้ไข ดังเห็นได้จากการที่ภาครัฐได้ทุ่มเทความพยายาม และทรัพยากร

ในการแก้ไขปัญหาในทุกระดับมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่จากสถานการณ์ที่ผ่านมายังคงพบว่ามีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนแออัด และพื้นที่ตะเข็บชายแดน ปัญหาโทษภัยจากยาเสพติดจึงถือเป็นภัยคุกคามที่ก่อกวนและบ่อนทำลายประเทศชาติ รวมถึงส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศ ซึ่งทำให้ทุกรัฐบาลต้องสูญเสียทรัพยากรในการป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้น ยาเสพติดถือเป็นปัญหาที่ “เป็นภัยคุกคาม ก่อกวน บ่อนทำลาย” ประเทศไทย และส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งต่อปัจเจกบุคคล และสังคมส่วนรวมในมิติต่าง ๆ โดยสร้างผลกระทบต่อสังคมไทยในระดับต่าง ๆ ดังนี้

2.2.3.1 ผลกระทบต่อตัวบุคคล

1) ยาเสพติดทุกชนิด จะมีผลกระทบโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพและสุขภาพอนามัย กรณีผู้ไชยาเสพติดชนิดนี้จะมีโอกาสติดและแพร่เชื้อเอชไอวีถึงร้อยละ 50 นอกจากนี้ ติดยาบางตัว เช่น แอมเฟตามีน หากมีการใช้อย่างต่อเนื่องในระยะยาวจะส่งผลกระทบต่อระบบจิตและประสาทส่วน กลาง และทำลายสมองโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้เสพมีความสับสน กังวลใจและนอนไม่หลับ รวมถึงพฤติกรรมความรุนแรงต่าง ๆ

2) ผู้ติดยาจะไม่ได้รับการยอมรับ และถูกจำกัดสิทธิทางกฎหมายในการสมัครเป็นผู้แทนหรือสมาชิกทางการเมือง รวมทั้งการเข้ารับราชการ

3) ผู้ใช้สารเสพติดที่เป็นผู้ใช้แรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ขับขีรถบรรทุกมักปฏิบัติงานด้วยความประมาทก่อให้เกิด อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุที่นำไปสู่ความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

2.2.3.2 ผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม

1) ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ขัดแย้ง แยกแยก และสิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา

2) ปัญหายาเสพติด ได้ก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากประชาชน และสังคมในวงกว้างเนื่องจากเกรงว่าบุตรหลานจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือถูกประทุษร้ายจากผู้เสพยาที่มีอาการผิดปกติทางจิต

3) ผู้ติดยามักก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่าง ๆ

4) สำหรับผู้ค้าและผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อถูกจับกุมและดำเนินการทางกฎหมาย จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกภายในครอบครัวได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตทั้ง ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การปกครองจะต้องออกจากโรงเรียน ซึ่งเป็นการทำลายอนาคตของประเทศชาติ

2.2.3.3 ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ

1) คติยาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบตั้งแต่ในระดับตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และการคุมประพฤติ นำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย การขยายงาน ขยายอัตรากำลัง การขอผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และการก่อสร้างสถานที่รองรับผู้ติดยาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มสูง และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่น ๆ เกิดความล่าช้า

2) ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ การรับสินบน การกลั่นแกล้งรีดไถ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้กระทำความผิดซึ่งทำให้ประชาชนและสังคมเกิดความไม่ ศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.2.3.4 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ

1) การผลิตและการค้ายาเสพติด จัดเป็นกลุ่มธุรกิจ และเศรษฐกิจนอกกฎหมายที่ไม่ก่อให้เกิดการผลิต แม้ว่าการค้ายาเสพติดบางส่วนจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสร้างรายได้เมื่อมีการค้าขาย แต่ก็ยังเป็นรายได้สำหรับคนบางกลุ่มที่กระทำความผิดกฎหมายและเอาเปรียบสังคม

2) ธุรกิจการค้ายาเสพติด เป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาล ซึ่งข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพบว่า ผลการดำเนินงานตามมาตรการริบทรัพย์สิน (มาตรา 27) ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เฉพาะในปี พ.ศ.2555 มีจำนวน 2,761 ราย โดยมูลค่าสูงถึง 1,404 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2555)

3) ปัญหายาเสพติดทำให้รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมาก เพื่อใช้ในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษาและฟื้นฟู แทนที่จะนำไปใช้ในการด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็น เช่น การศึกษา การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

4) ปัญหายาเสพติดส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เพราะทำให้ภาครัฐภาคเอกชนต้องสูญเสียทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็น รวมทั้งกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์ เพราะยาเสพติดมีส่วนทำลายพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองของเด็กและเยาวชน และแรงงานที่จะเป็นพลังของประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเศรษฐกิจใหม่ที่ต้องการความรู้และพลังปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา

2.2.3.5 ผลกระทบต่อความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ

1) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2555) ได้กล่าวถึงผลวิจัยเชิงสำรวจเรื่องความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและความกังวลต่ออาชญากรรมข้ามชาติในระดับชุมชนกรณีศึกษาตัวอย่างแกนนำชุมชนทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 2,360 ตัวอย่าง ดำเนินโครงการระหว่างวันที่ 1-19 กันยายน 2555 ที่ผ่านมา โดยผลสำรวจพบว่า ภาพรวมต่อสถานการณ์ปัญหาผู้เสพ/

ผู้ติดยาเสพติดในชุมชนล่าสุด ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 73.7 ของแกนนำชุมชนระบุมีปัญหา โดยร้อยละ 58 ของกลุ่มที่มีปัญหาระบุว่า อยู่ในระดับรุนแรง นอกจากนี้แกนนำชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดระหว่างรัฐบาลยิ่งลักษณ์กับรัฐบาลอภิสิทธิ์ไม่แตกต่างกัน

2) การแพร่ระบาดของยาเสพติด จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศไทยไม่เป็นที่ไว้วางใจของนานาชาติในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ไม่กล้าเข้ามาท่องเที่ยวหรือลงทุนทางการค้า และธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ประเทศคู่แข่งฉวยโอกาสในการโจมตีประเทศไทย

2.2.4 นโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี 2558 (ตุลาคม 2557-กันยายน 2558) โดยมีความตั้งใจและเจตนารมณ์ที่จะลดระดับปัญหายาเสพติด และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้มากที่สุด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสงบสุขของประชาชนและสังคมโดยรวม ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวมี 8 ด้านที่สำคัญ ดังนี้ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, น. 3-5)

2.2.4.1 ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้เครื่องมือการป้องกันที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่เด็กปฐมวัย เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการและครอบครัวที่มีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทั้งดนตรี กีฬา ศิลปะ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.2.4.2 ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในทุกกระบวนการของการบำบัดรักษาตั้งแต่การค้นหา คัดกรอง จำแนกผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด และนำเข้าสู่การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจเป็นหลัก หรือในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การบำบัดรักษาในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สถานพยาบาลสถานบังคับบำบัด ค่ายทหาร เป็นต้น

2.2.4.3 ด้านการสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม โดยให้มีระบบการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาอย่างจริงจัง ทั้งศูนย์ประสานการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูในระดับจังหวัดและอำเภอ พัฒนารูปแบบ แนวทางการติดตามและช่วยเหลือ การจัดระบบ ช่องทางในการให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของบุคคล เช่น ด้านอาชีพ การงาน การอบรม แหล่งทุน การศึกษา เป็นต้น

2.2.4.4 ด้านการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด โดยการควบคุม สกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์เข้าสู่ประเทศไทยตามช่องทางชายแดน จุดตรวจตอนในเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทำลายโครงสร้างการค้า กลุ่มอิทธิพลและยาเสพติดตามแนวชายแดน เพื่อตัดวงจรการนำเข้า

ยาเสพติด ตามแนวชายแดน เส้นทางทางการเงินที่เชื่อมโยงพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน/หมู่บ้าน ตามแนวชายแดน บูรณาการและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลการข่าวในทุกระดับ และสืบสวนปราบปรามอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เน้นการระดมปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งจำหน่ายแหล่งพักยา ผู้ผลิต ผู้ค้ารายสำคัญ ผู้ลำเลียงยาเสพติด เครือข่ายยาเสพติดและที่โยงโยไปในเรื่องจำ ตลอดจนข้อร้องเรียนของประชาชน โดยให้สิทธิกำลังปฏิบัติการจากทุกหน่วยเข้าปราบปรามเครือข่ายการผลิตและการค้ายาเสพติดรายสำคัญ และสืบสวนสอบสวนขยายผล เพื่อนำไปสู่การใช้มาตรการทางทรัพย์สินและภาษีในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งรวมไปถึงผู้มีอิทธิพล นายทุนที่อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.2.4.5 ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการแสวงหา เสริมสร้าง และพัฒนาความร่วมมือในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาหายาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศ ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสกัดกั้น ปราบปรามยาเสพติดจากต่างประเทศที่เข้าสู่ประเทศไทย และยกระดับบทบาทของประเทศไทยในการเป็นผู้ประสานงานหลักของการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน โดยมีเป้าหมายหลักในการลดสถานการณ์การผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหายาเสพติดภายในประเทศและภายในภูมิภาค

2.2.4.6 ด้านสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาหายาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการควบคุมและจัดการสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อ การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งเยาวชนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มผู้ผ่านการบำบัดรักษาแล้วกลับไปเสพซ้ำ เร่งรัดการจัดระเบียบสังคมอย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด และการทำงานแบบบูรณาการที่มีเจ้าภาพชัดเจน มุ่งเน้นที่แหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุม และแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดทุกแห่งทั่วประเทศ สร้างสภาพแวดล้อมผ่านกลไกครอบครัวและสังคมเพื่อควบคุมและป้องกันปัญหาหายาเสพติด

2.2.4.7 ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน โดยเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้านที่มีปัญหาหายาเสพติด และในชุมชน/หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตลอดจนเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหาหายาเสพติด

2.2.4.8 ด้านการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีเอกภาพทั้งในด้านกลไกการแก้ไขปัญหาทุกระดับ ระบบแผน งบประมาณ การติดตามประเมินผล และระบบสนับสนุนต่าง ๆ เป็นต้น มีการทำงานแบบบูรณาการทุกมาตรการ และทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่ปรากฏปัญหาการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติด ทั้งแนวคิด แผนงาน งบประมาณ และการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างแท้จริง พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายในแต่ละมาตรการที่รับผิดชอบ

2.2.5 ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปี 2558

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558, น. 9-44) ได้ทำการกำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2558 ได้นำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปี 2558 โดยกำหนดไว้ 8 ยุทธศาสตร์ ตามกรอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 คือ

1. ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวชุมชน เพื่อลดผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหม่ โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

1.2 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

1.3 กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมการจัดหางาน)

2. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายุติยาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อลดจำนวนของผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ โดยนำผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาที่มีมาตรฐานและมีความเหมาะสมกับผู้เสพยาเสพติด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.1 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)

2.2 กระทรวงยุติธรรม (กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

2.3 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

3. ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคมมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อการติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติและไม่หวนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ โดยดำเนินการติดตามผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูทุกระบบของปี 2557 และ 2558 ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวน 230,000 คน และดูแล

ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมแก่ผู้ประสงค์ขอรับความช่วยเหลือทุกคน โดยกำหนดเป้าหมายอย่างน้อย 70,000 คน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

3.1 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)

3.2 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

4. ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด มีการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ 12 ประเด็น คือ

4.1 ควบคุมการลักลอบลำเลียงและนำเข้ายาเสพติด

4.2 สกัดกั้นการลำเลียงทางขนส่งรถโดยสารประจำทาง 20 จุด ในสถานีรถโดยสารของจังหวัด/อำเภอชายแดน และจังหวัดที่เป็นจังหวัดสำคัญของการแพร่ระบาดยาเสพติด

4.3 สกัดกั้นการลำเลียงทางรถไฟสายหลักภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

4.4 สกัดกั้นการขนส่งพัสดุภัณฑ์ของหน่วยงานรับจ้างขนส่งและไปรษณีย์ในจังหวัด/อำเภอชายแดน และจังหวัดที่เป็นจังหวัดสำคัญของการแพร่ระบาดยาเสพติด

4.5 สกัดกั้นตามท่าอากาศยานนานาชาติ

4.6 เสริมสร้างความเข้มแข็งหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน

4.7 จับกุมผู้กระทำความผิดคดีรายสำคัญร้อยละ 20 ของคดีที่จับกุมทั้งหมด

4.8 ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ต้องหาซึ่งเลขาธิการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีคำสั่งอนุมัติให้จับกุมในความผิดฐานสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือต้องได้รับการออกหมายจับโดยศาล

4.9 ดำเนินการด้านทรัพย์สินตามมาตรการทางกฎหมายต่อผู้ต้องหาคดียาเสพติด รายสำคัญทุกราย

4.10 ลดการผลิตฝิ่นและกัญชาในประเทศ

4.11 ยุติบทบาทการค้าและการแพร่ระบาดยาเสพติดในทุกเรือนจำทุกแห่ง

4.12 ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกรายโดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

4.12.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4.12.2 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรมบังคับคดี สถาบันนิติวิทยาศาสตร์)

4.12.3 กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

4.12.4 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และ กรมการปกครอง)

4.12.5 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)

4.12.6 สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

4.12.7 กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร)

4.12.8 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไปรษณีย์ไทย)

5. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อแสวงหาเสริมสร้าง และพัฒนาความร่วมมือในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติประเทศตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสกัดกั้น ปราบปรามยาเสพติดจากต่างประเทศที่เข้าสู่ประเทศไทย และยกระดับบทบาทของประเทศไทยในการเป็นผู้ประสานงานหลักของการแก้ไขปัญหาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย

5.1 กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมอาเซียน สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ)

5.2 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

5.3 กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

5.4 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

5.5 กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์)

6. ยุทธศาสตร์สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อสร้าง ควบคุม และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยให้ทุกจังหวัดกำหนดสถานประกอบการที่เป็นพื้นที่เสี่ยงรอบสถานศึกษา เป็นเป้าหมายในการดำเนินงานเร่งด่วน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

7. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน มีการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ 6 ประเด็น คือ

7.1 ดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีปัญหาในระดับมาก

7.2 พัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

7.3 ขยายหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดินใหม่ ปี 2558

7.4 สร้างศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัดปี 2558

7.5 สร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7.6 สร้างเครือข่ายภาคประชาชนเอาชนะยาเสพติด โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย

7.6.1 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน)

7.6.2 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

8. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อมีระบบบริหารจัดการ อำนาจการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

8.1 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

8.2 กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

8.3 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง)

8.4 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

8.5 สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

2.2.6 มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญในการปราบปรามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2541, น. 6-7) ได้กล่าวถึงการปราบปรามยาเสพติดว่ามีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญดังนี้

1. มาตรการตรวจสอบและยึดทรัพย์สินผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นในฐานความผิดที่สำคัญ ได้แก่ การผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก ครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดตามที่

กฎหมายกำหนดคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งตรวจสอบ ยึด/อายัด ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดและเป็นภาระของจำเลยที่จะเป็นผู้พิสูจน์ต่อศาลว่าทรัพย์สินที่ถูกยึด/อายัด ดังกล่าวเกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่จะสกัดกั้นไม่ให้ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่สามารถทำรายได้จากการค้ายาเสพติดมาใช้ในการกระทำความผิดต่อไปอีก ทรัพย์สิน หรือรายได้ที่ถูกยึดจะนำเข้าเป็นกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อใช้ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2. มาตรการสมคบ เป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมุ่งจับกุมดำเนินคดีต่อนักค้ายาเสพติดรายใหญ่นายทุน ผู้อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำความผิด หลักการคือ เมื่อบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตกลงใจกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานความผิดสำคัญ เช่น การผลิต การจำหน่าย การนำเข้า การส่งออกยาเสพติดตามที่กฎหมายกำหนด และครอบครองเพื่อจำหน่ายแม้องค์ประกอบความผิดจะยังไม่ถึงขั้นเตรียมการและชั้นลงมือกระทำ เพียงขั้นการตกลงก็ถือเป็นความผิดสำเร็จตามกฎหมายแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจับกุมตัวผู้สั่งการ หรือผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดได้แต่การจับกุมหรือการแจ้งข้อหาจะต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดก่อน

3. มาตรการปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีหลักการสำคัญคือ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายถ่ายเทเงินจำนวนที่เกินกฎหมายกำหนดจะต้องผ่านกระบวนการรายงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทราบความเคลื่อนไหวด้านการเงินของกลุ่มนักค้ายาเสพติดเป็นประโยชน์ในการสืบสวนจับกุมและการติดตามตรวจสอบยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้มาตรการบังคับบำบัดเป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภายใต้ความดูแลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เมื่อมีคดียาเสพติดเกิดขึ้นและผู้ถูกจับเป็นผู้ติดยาเสพติดอาจถูกส่งตัวไปเข้ารับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นการบังคับบำบัด

4. มาตรการบังคับบำบัดเป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภายใต้ความดูแลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เมื่อมีคดียาเสพติดเกิดขึ้นและผู้ถูกจับเป็นผู้ติดยาเสพติดอาจถูกส่งตัวไปเข้ารับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นการบังคับบำบัด

5. มาตรการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534 ให้อำนาจนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวไม่เกินครั้งละ 15 วัน และในกรณีที่เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และเจ้าของ หรือผู้ดำเนินกิจการไม่สามารถชี้แจงให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เชื่อว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแต่กรณีแล้ว ทั้งนี้ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2543) ได้กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการนี้ 6 ประเภท ประกอบด้วย

5.1 สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง (ปั้มน้ำมัน) ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในความควบคุม ดูแล หรืออาศัยสิทธิของเจ้าของ หรือผู้ดำเนินกิจการ

5.2 สถานบริการก๊าซให้แก่ยานพาหนะ (ปั้มน้ำมันบรรจุก๊าซ)

5.3 สถานบริการ ได้แก่ สถานเต็นรำ ดิสโก้เธค สถานบริการทั้งประเภทที่มีหญิงบริการ และประเภทที่ไม่มีหญิงบริการ สถานบริการอาบอบนวด หรือสถานบันเทิงอื่น ซึ่งรวมถึงสถานบริการตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2546

5.4 ที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ คือ ที่พักซึ่งจัดบริการให้ผู้อื่นเช่า ได้แก่ หอพัก อาคารชุด เกสเฮ้าส์

5.5 สถานที่ที่จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ ซึ่งเก็บค่าบริการจากผู้เล่น

5.6 โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เช่น โรงเลื่อย เรือประมง อุโมงค์บำรุงรถ

6. มาตรการเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

6.1 มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการ พ.ศ. 2534 แบ่งเป็น

2 ประเภท คือ

6.1.1 การริบทรัพย์สินของกลางในคดีอาญา เป็นมาตรการเสริมการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาซึ่งมีขอบเขตจำกัดในเรื่องของทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบ มาตรการริบทรัพย์สินกรณีนี้อาศัยความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้ขยายความหมายของทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบให้กว้างออกไปเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เข้าไปพัวพันกับการกระทำผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดซึ่งปกติจะตกเป็นของแผ่นดิน แต่ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฉบับนี้ให้ตกเป็นของ “กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” ซึ่งเป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นโดยทบอญญัติของกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินที่ได้จากการริบไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทรัพย์สินที่ริบกรณีนี้เป็นทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยในการกระทำผิดเท่านั้น คือ เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ที่ได้รับผลในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิด ที่สำคัญการริบทรัพย์สินของกลางกรณีนี้

กำหนดให้ทรัพย์สินทั้งสิ้นแม้จำเลยในคดีนั้น ๆ จะไม่ถูกลงโทษตามคำพิพากษาก็ตาม แต่การที่ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินได้ก็จะต้องพิจารณาพยานหลักฐานของโจทก์และเจ้าของทรัพย์สินตามกระบวนการ ดังนี้

6.1.1.1 โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ปรากฏหลักฐานที่ฟังได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

6.1.1.2 เจ้าของทรัพย์สินจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือมีเหตุผลอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี

6.1.1.3 ถ้าเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ไม่ได้ หรือไม่มีผู้ใดร้องขอเข้ามาในคดีก็ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้

6.1.2 การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้รวมถึงเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อ หรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงิน หรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงิน หรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการตรวจสอบ ทรัพย์สิน” คณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยความเกี่ยวข้องของทรัพย์สินกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนมีอำนาจสั่งยึด/อายัดทรัพย์สินไว้จนกว่าคดีถึงที่สุดโดยคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลมีคำพิพากษา เมื่อผู้ค้ายาเสพติดถูกจับกุมในคดียาเสพติดและคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเห็นว่าผู้ต้องหาผู้นั้นมีพฤติกรรมการค้ายาเสพติดมานานและมีทรัพย์สินที่สงสัยว่าได้มาจากการค้ายาเสพติด ก็จะมีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา สำหรับกรณีเร่งด่วน เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจเช่นเดียวกับคณะกรรมการฯ และหากพบว่าบุคคลอื่นมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา คณะกรรมการหรือเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ก็มีอำนาจสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาได้ด้วย

6.2 มาตรการขยายเขตอำนาจศาล

ตามปกติศาลไทยจะมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดในประเทศไทยเท่านั้น แต่กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า แม้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนอกประเทศไทย ศาลไทยก็สามารถลงโทษได้หากเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังนี้

6.2.1 ผู้กระทำความผิด หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือ มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ

6.2.2 ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำความผิดโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

6.2.3 ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่กระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ดังกล่าวข้างต้นเป็นการกำหนดนโยบาย มาตรการ การแก้ไขกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดล้วนแต่เป็นการกำหนดมาตรการมุ่งสู่ประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดทั้งสิ้น ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เป็นอย่างดีกับตัวของนักค้ายาเสพติด ตลอดจนผู้สนับสนุน ผู้อยู่เบื้องหลังของนักค้ายา ตลอดจนสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อตัดท่อน้ำเลี้ยงของนักค้ายาเสพติด

2.2.7 กลไกการบริหารจัดการ และอำนวยความสะดวกอื่นยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558, น. 45-46) ได้กำหนดกลไกการบริหารจัดการ และอำนวยความสะดวกอื่นยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2558 จะใช้ศูนย์อำนวยความสะดวกเฉพาะกิจระดับชาติระดับภารกิจ และระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกอำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม และบูรณาการการดำเนินงานด้านยาเสพติดโดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. กลไกระดับชาติ (Agenda) มีศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แห่งชาติ (ศอ.ปส.) เป็นกลไกอำนวยความสะดวก กำกับ ติดตามการนำยุทธศาสตร์ที่เป็นวาระชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหายาอุปสรรค ข้อขัดข้องให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. กลไกระดับภารกิจ (Function) มีศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระดับกระทรวงกรม และระดับหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจ โดยเน้นการบูรณาการ แผนงานและงบประมาณภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุนการดำเนินงานระดับพื้นที่ รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

3. กลไกระดับพื้นที่ (Area) มีกลไกหลักรับผิดชอบในการเฝ้าระวังและดำเนินงานในพื้นที่ดังนี้

3.1 มีศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดและกรุงเทพฯ (ศอ.ปส.จ./กทม.) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ เป็นผู้รับผิดชอบและมีอำนาจ

หน้าที่ในการบูรณาการแผนงานงบประมาณ และอำนาจการ กำกับการดำเนินงานการป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 มีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอและเขต
(ศป.ปส.อ./เขต) โดยนายอำเภอและผู้อำเภอเขต เป็นผู้อำนวยการทำหน้าที่รับนโยบาย แนวทาง
และแผนงานโครงการที่จังหวัดและกรุงเทพมหานครกำหนด นำไปประสานการปฏิบัติการร่วมกับ
ส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

3.3 มีศูนย์อำนาจการฯ หรือศูนย์ปฏิบัติการฯ เฉพาะกิจ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในพื้นที่พิเศษตามที่ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติเห็นสมควร

2.3 มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย

2.3.1 รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดปี 2558 (ตุลาคม 2557-กันยายน 2558) โดยมีความตั้งใจและเจตนารมณ์ที่จะลด
ระดับปัญหายาเสพติด และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้มากที่สุด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ
การดำรงชีวิตความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสงบสุขของประชาชนและสังคมโดยรวม
ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวมี 8 ด้านที่สำคัญ ดังนี้ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,
2558, น. 3-5)

2.3.1.1 ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้เครื่องมือ
การป้องกันที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่เด็กปฐมวัย เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา กลุ่มผู้ใช้
แรงงานในสถานประกอบการและครอบครัวที่มีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วน
ในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์
ทั้งดนตรี กีฬา ศิลปะ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.3.1.2 ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน
ในทุกกระบวนการของการบำบัดรักษาตั้งแต่การค้นหา คัดกรอง จำแนกผู้เสพยา/ผู้ติดยาเสพติด และ
นำเข้าสู่การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจเป็นหลัก หรือในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การบำบัดรักษา ในค่าย
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สถานพยาบาลสถานบังคับบำบัด ค่ายทหาร เป็นต้น

2.3.1.3 ด้านการสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม โดยให้มีระบบ
ติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาอย่างจริงจัง ทั้งศูนย์ประสานการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู

ในระดับจังหวัดและอำเภอ พัฒนารูปแบบ แนวทางการติดตามและช่วยเหลือ การจัดระบบ ช่องทาง ในการให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของบุคคล เช่น ด้านอาชีพ การงาน การอบรม แหล่งทุน การศึกษา เป็นต้น

2.3.1.4 ด้านการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด โดยการควบคุม สกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์เข้าสู่ประเทศไทยตามช่องทางชายแดน จุดตรวจตอนใน เส้นทางคมนาคมขนส่ง ทำลายโครงสร้างการค้า กลุ่มอิทธิพลและยาเสพติดตามแนวชายแดน เพื่อตัดวงจรการนำเข้า ยาเสพติดตามแนวชายแดน เส้นทางทางการเงินที่เชื่อมโยงพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน/หมู่บ้านตาม แนวชายแดน บูรณาการและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลการข่าวในทุกระดับ และสืบสวนปราบปรามอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง เน้นการระดมปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งจำหน่ายแหล่งพักยา ผู้ผลิต ผู้ค้าราย สำคัญ ผู้ลำเลียงยาเสพติด เครือข่ายยาเสพติดและที่โยงใยไปในเรือนจำ ตลอดจนข้อร้องเรียนของ ประชาชน โดยให้สิทธิกำลังปฏิบัติการจากทุกหน่วยเข้าปราบปรามเครือข่ายการผลิตและการค้ายา เสพติดยาเสพติด และสืบสวนสอบสวนขยายผล เพื่อนำไปสู่การใช้มาตรการทางทรัพย์สินและภาษีใน การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งรวมไปถึงผู้มีอิทธิพล นายทุนที่อยู่เบื้องหลัง การกระทำผิดและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.3.1.5 ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการแสวงหา เสริมสร้าง และพัฒนา ความร่วมมือในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านและนานา ประเทศ ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถใน การสกัดกั้น ปราบปรามยาเสพติดจากต่างประเทศที่เข้าสู่ประเทศไทย และยกระดับบทบาทของ ประเทศไทยในการเป็นผู้ประสานงานหลักของการแก้ไขปัญหาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน โดยมี เป้าหมายหลักในการลดสถานการณ์การผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อปัญหา ยาเสพติดภายในประเทศและภายในภูมิภาค

2.3.1.6 ด้านสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการ ควบคุมและจัดการสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อ การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งเยาวชนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มผู้ผ่านการบำบัดรักษาแล้วกลับไปเสพซ้ำ เร่งรัดการจัด ระเบียบสังคมอย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด และการทำงานแบบบูรณาการ ที่มีเจ้าภาพชัดเจน มุ่งเน้นที่แหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุม และแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดทุกแห่ง ทั่วประเทศ สร้างสภาพแวดล้อมผ่านกลไกครอบครัวและสังคมเพื่อควบคุมและป้องกันปัญหาเสพติด

2.3.1.7 ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน โดยเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในชุมชน/หมู่บ้านที่มีปัญหาเสพติด และในชุมชน/หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตลอดจน เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหาเสพติด

2.3.1.8 ด้านการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีเอกภาพทั้งในด้านกลไกการแก้ไขปัญหาทุกระดับ ระบบแผน งบประมาณ การติดตาม ประเมินผล และระบบสนับสนุนต่าง ๆ เป็นต้น มีการทำงานแบบบูรณาการทุกมาตรการและทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่ปรากฏปัญหาการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติด ทั้งแนวคิด แผนงาน งบประมาณ และการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างแท้จริง พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความสามารถและสอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายในแต่ละมาตรการที่รับผิดชอบ

2.3.2 ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.3.2.1 ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวชุมชน เพื่อลดผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหม่ โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

1) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

2) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

3) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมการจัดหางาน)

2.3.2.2 ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหามันผู้เสพยาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อลดจำนวนของมมันผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ โดยนำมมันเสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาที่มีมาตรฐานและมีความเหมาะสมกับมมันผู้ติด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1) กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)

2) กระทรวงยุติธรรม (กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

3) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

2.3.2.3 ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อการติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติและไม่หวนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ โดยดำเนินการติดตามผู้ผ่านการบำบัด

ฟื้นฟูทุกระบบของปี 2557 และ 2558 ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวน 230,000 คน และดูแลให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมแก่ผู้ประสงค์ขอรับความช่วยเหลือทุกคน โดยกำหนดเป้าหมายอย่างน้อย 70,000 คน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

- 1) กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)
- 2) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

2.3.2.4 ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ 12 ประเด็น คือ

- 1) ควบคุมการลักลอบลำเลียงและนำเข้ายาเสพติด
 - 2) สกัดกั้นการลำเลียงทางขนส่งรถโดยสารประจำทาง 20 จุด ในสถานีรถโดยสารของจังหวัด/อำเภอชายแดน และจังหวัดที่เป็นจังหวัดสำคัญของการแพร่ระบาดของยาเสพติด
 - 3) สกัดกั้นการลำเลียงทางรถไฟสายหลักภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
 - 4) สกัดกั้นการขนส่งพัสดุภัณฑ์ของหน่วยงานรับจ้างขนส่งและไปรษณีย์ในจังหวัด/อำเภอชายแดน และจังหวัดที่เป็นจังหวัดสำคัญของการแพร่ระบาดของยาเสพติด
 - 5) สกัดกั้น ตามท่าอากาศยานนานาชาติ
 - 6) เสริมสร้างความเข้มแข็งหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน
 - 7) จับกุมผู้กระทำความผิดคดีร้ายสำคัญร้อยละ 20 ของคดีที่จับกุมทั้งหมด
 - 8) ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ต้องหาซึ่งเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีคำสั่งอนุมัติให้จับกุมในความผิดฐานสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ ต้องได้รับการออกหมายจับโดยศาล
 - 9) ดำเนินการด้านทรัพย์สินตามมาตรการทางกฎหมายต่อผู้ต้องหาคดียาเสพติดรายสำคัญทุกราย
 - 10) ลดการผลิตฝิ่นและกัญชาในประเทศ
 - 11) ยุติบทบาทการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในทุกเรือนจำทุกแห่ง
 - 12) ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกราย
- โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย
- 1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - 2) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรมบังคับคดี สถาบันนิติวิทยาศาสตร์)

- 3) กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)
- 4) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)
- 5) กระทรวงสาธารณสุข (กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา)
- 6) สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)
- 7) กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร)
- 8) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไปรษณีย์ไทย)

2.3.2.5 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อแสวงหา เสริมสร้าง และพัฒนาความร่วมมือในการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศตลอดจนองค์ระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสกัดกั้น ปรามปรามยาเสพติดจากต่างประเทศที่เข้าสู่ประเทศไทย และยกระดับบทบาทของประเทศไทยในการเป็นผู้ประสานงานหลักของการแก้ไขปัญหาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

- 1) กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมอาเซียน สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ)
- 2) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปรามปรามยาเสพติด)
- 3) กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)
- 4) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)
- 5) กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์)

2.3.2.6 ยุทธศาสตร์สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อสร้าง ควบคุม และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยให้ทุกจังหวัดกำหนดสถานประกอบการที่เป็นพื้นที่เสี่ยงรอบสถานศึกษา เป็นเป้าหมายในการดำเนินงานเร่งด่วน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

2.3.2.7 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ 6 ประเด็น คือ

- 1) ดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาระดับมาก

- 2) พัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน
- 3) ขยายหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดินใหม่ ปี 2558
- 4) สร้างศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัดปี 2558
- 5) สร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น

- 6) สร้างเครือข่ายภาคประชาชนเอาชนะยาเสพติด

โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

1) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

- 2) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

2.3.2.8 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อมีระบบบริหารจัดการ อำนาจการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

- 1) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

2) กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

3) กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

- 4) กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

- 5) สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

2.4 กองทุนแม่ของแผ่นดิน

2.4.1 ความเป็นมาของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ปีพุทธศักราช 2546 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรของหมู่บ้านที่เคยมีปัญหา ยาเสพติดและสามารถไขปัญหาได้ด้วยพลังของประชาชน ที่อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ตามกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการใช้แนวทางสันติวิธีให้ผู้เคยค้าเคยเสพในระดับหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ที่เป็น“ภาระ”ให้กลับมาเป็น“พลัง”ในการแก้ไขปัญหาเสพติดให้กับ

หมู่บ้านของตนเอง โดยที่ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งพระองค์ท่านทรงพอพระราชหฤทัยการแก้ไขปัญหาดังนี้เป็นอย่างมาก จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กับเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำนวนหนึ่งเพื่อให้เป็นประโยชน์ของหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ทั้งนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งราชภัฏอาสาสมัครทั้งหลายได้มีความเห็นร่วมกันว่าพระราชทรัพย์ที่ได้รับพระราชทานนั้นถือเป็นมงคลสูงสุด หากมีการนำพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ไปไว้ที่หมู่บ้านและชุมชน ก็จะเป็นขวัญกำลังใจสูงสุดของปวงราชภัฏทั้งหลายที่จะดำเนินการให้พระราชปณิธานของพระองค์ให้บรรลุผลสำเร็จ จึงเรียกพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” และมีการเรียกชื่อหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินว่า “หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน”

2.4.2 วัตถุประสงค์การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2.4.2.1 เพื่อขยายพลังแห่งความดีของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนให้กว้างขวางขึ้น

2.4.2.2 เพื่อเสริมสร้างกระบวนการในหมู่บ้าน/ชุมชนด้านความคิด ความรู้ การแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มและความตื่นตัว เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติด เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชนใช้กระบวนการดังกล่าวให้บรรลุถึงความเข้มแข็งได้อย่างแท้จริง

2.4.2.3 เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ สนับสนุนให้คนทำดี และเสียสละเพื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

2.4.2.4 เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน เป็นผลทำให้ปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง

2.4.2.5 เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนทั้งภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชน

2.4.3 กลไกการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละระดับ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

2.4.3.1 คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน, ท้องถิ่นจังหวัด, เกษตรจังหวัด, สาธารณสุขจังหวัด, ผอ.กศน., ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือ องค์กรภาคประชาชน 3-5 คน ตามเหมาะสม, หัวหน้า ศพส.จ., ผู้แทน ป.ป.ส.ภาค เป็นคณะทำงาน พัฒนาการจังหวัด เป็นเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานที่รับผิดชอบงานยาเสพติดของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2.4.3.2 คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ เป็นประธาน, ท้องถิ่นอำเภอ, เกษตรอำเภอ, สาธารณสุขอำเภอ, ผอ.กศน., ผู้แทน เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือ องค์กรภาคประชาชน 3-5 คน ตามเหมาะสม, ผู้แทน ศพส.อ., เป็นคณะทำงาน พัฒนาการอำเภอ เป็นเลขานุการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงานยาเสพติด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2.4.4 แนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2.4.4.1 กิจกรรมการตรวจสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน (ระดับหมู่บ้าน) โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ

1) จัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวม

2) ทราบสถานะของกองทุนแม่ของแผ่นดินว่าเข้มแข็งในระดับใด

3) นำข้อมูลมาประกอบการวางแผนพัฒนากองทุน ให้สามารถขับเคลื่อน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4.4.2 กิจกรรมต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) สร้างความเข้าใจการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2) ส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรม 9 ขั้นตอน เพื่อเตรียมความพร้อมเป็น กองทุนแม่ของแผ่นดิน และคัดเลือกเข้ารับมอบเงินพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2.4.4.3 กิจกรรมการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ

1) เสริมสร้างให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ขึ้น เพื่อเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่พื้นที่อื่น ๆ

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา แลกเปลี่ยน และเผยแพร่องค์ความรู้ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.4.5 กิจกรรม 9 ขั้นตอน เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกชุมชนเป้าหมาย

เน้นพื้นที่ซึ่งประชาชนค่อนข้างพร้อมที่จะมีส่วนร่วมเพื่อจัดตั้งเป็นชุมชนเข้มแข็ง กรณีที่มีชุมชนตัวอย่างอยู่แล้วก็ใช้เป็นชุมชนต้นแบบให้กับชุมชนอื่น ๆ ต่อไป ในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ ดูงาน หรืออาจสนับสนุนให้แกนนำชุมชนเข้มแข็งดังกล่าวพัฒนาบทบาทเป็นวิทยากรกระบวนการ เพื่อขยายแนวทางไปสู่ชุมชนอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 2 สืบสภาพชุมชน

เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลที่สำคัญของชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม ผู้คน สังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณีและปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน โดยสังเขป ซึ่งนอกจากการพบปะพูดคุยกับชาวบ้านตามครัวเรือนแล้ว วิทยากรกระบวนการอาจอาศัยโอกาสต่าง ๆ เพื่อเปิดเวทีย่อย ๆ เพื่อเผยแพร่แนวคิดแนวทางว่า “มาตรการปราบปรามเพียงลำพังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนได้ จำเป็นต้องอาศัยพลังสามัคคีจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อดูแลชุมชนของตนเอง”

ขั้นตอนที่ 3 พบผู้นำชุมชน

เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ รวมทั้งความเข้าใจที่ชัดเจนในแนวทางให้กับผู้นำชุมชน โดยเฉพาะ “การเน้นบทบาทของผู้นำธรรมชาติ แต่ไม่ได้มองข้ามความสำคัญของผู้นำทางการ ซึ่งต้องประสานสอดคล้องกัน” เพราะในขณะที่ผู้นำทางการเหมาะสมที่จะเป็นผู้ประสานที่ดีระหว่างชุมชนกับหน่วยราชการ ผู้นำธรรมชาติ ซึ่งมาจากศรัทธาของชาวบ้านจะสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริงจึงเหมาะสมที่จะเป็นแกนหลักขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง

ขั้นตอนที่ 4 เลือกผู้นำธรรมชาติ (เวทีประชาคมครั้งแรก)

เป็นการจัดเวทีประชาคมครั้งแรก เพื่อให้ชาวบ้านคัดเลือก “คณะผู้นำธรรมชาติ” ของชุมชน โดยควรมีครัวเรือนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มาร่วมประชุมเพื่อเป็นเสียงส่วนใหญ่ของชุมชนอย่างแท้จริง วิทยากรกระบวนการจะต้องตอกย้ำความเข้าใจถึงแนวทางการสร้างชุมชนเข้มแข็งให้กับชาวบ้าน จากนั้นจึงเริ่มกระบวนการคัดเลือกโดยมีหลักการคือ “เป็นคนในชุมชนที่ชาวบ้านนับถือ ศรัทธาหรือหวังพึ่งยามทุกข์ยาก ซึ่งต้องไม่ใช่ผู้นำทางการ ข้าราชการหรือนักการเมืองท้องถิ่น” ด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม 10 ข้อ เพื่อครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ อย่างครบถ้วน สำคัญคือ หากชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนหรือมีปัญหาต่าง ๆ จะไปปรึกษาใคร ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดจะเป็น “ประธานชุมชนเข้มแข็ง” ส่วนที่ได้คะแนนรอง ๆ ลงไปก็เป็นกรรมการใน “คณะกรรมการชุมชนเข้มแข็ง” จำนวนกรรมการขึ้นอยู่กับขนาดของชุมชนและขนาดของปัญหาเสพติด โดยใช้สัดส่วนของกรรมการต่อครัวเรือน 1 : 2 ถึง 1 : 5 เพื่อให้สามารถดูแลชุมชนได้อย่างทั่วถึง

ขั้นตอนที่ 5 รณรงค์ประชาสัมพันธ์

การสร้างชุมชนเข้มแข็งนั้นจำเป็นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนส่วนใหญ่ในชุมชน และด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติกันทั้งผู้เสพ-ผู้ค้า-ชาวบ้านทั่วไป จึงต้องใช้ “สันติวิธีในการทำงาน” เพื่อไม่ให้กระทบกระทั่งบาดหมางกัน ดังนั้น หลักสำคัญของการรณรงค์ประชาสัมพันธ์คือให้ทุกครัวเรือเข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดและขยายความร่วมมือของชาวบ้านมาเป็นแนวร่วมดำเนินการให้มากที่สุด โดยสร้างความเข้าใจว่า คณะกรรมการไม่ได้มุ่งที่จะต่อต้านใคร แต่จะช่วยเหลือให้โอกาสทุกคนเพื่อสร้างความสุขความเจริญให้กับชุมชน

ขั้นตอนที่ 6 คัดแยกผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เวทีประชาคมครั้งที่ 2)

ด้วยแนวคิดที่ว่า “ปัญหาเสพติดอยู่ที่ผู้เสพและผู้ค้า โดยผู้เสพเป็นฐานให้แก่ผู้ค้า หากไม่มีผู้เสพ ผู้ค้าก็อยู่ไม่ได้” กรรมการแต่ละคนจึงสอดส่องดูแลเครือข่ายบ้านที่ตนรับผิดชอบว่าผู้ใดเป็นผู้เสพ-ผู้ค้า-ผู้ผลิต รวมทั้งที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย แต่จะไม่ใช้วิธีกดดันหรือกระทำการใด ๆ ต่อบุคคลดังกล่าว เพื่อไปสู่กระบวนการ “คัดแยกผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งหมดในชุมชน” ซึ่งอาศัยหลักการ “คัดแยกเพื่อให้การช่วยเหลือมิใช่เพื่อนำมาลงโทษ” การใช้คณะกรรมการในสัดส่วนที่ดูแลทุกครัวเรือนได้ทั่วถึงทำให้มีความสามารถที่จะคัดแยกทั้งชุมชนได้อย่างถูกต้องแม่นยำ วิธีการคือ คณะกรรมการจัดประชุมและให้กรรมการแต่ละคนรอกชื่อที่ได้มาลงในแบบสอบถามแล้วหย่อนลงในกล่องกระดาษเพื่อไม่ให้รู้ว่ากรรมการคนไหนรอกชื่อใคร เมื่อครบแล้วจึงเปิดกล่องนำทั้งหมดมาพิจารณาร่วมกันเพื่อจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชน

ขั้นตอนที่ 7 การรับรองครัวเรือน (เวทีประชาคมครั้งที่ 3)

เป็นการประชุมเพื่อรับรองครัวเรือนซึ่งแยกบัญชีไว้ว่าไม่มีสมาชิกอยู่ในรายชื่อผู้มีพฤติกรรม โดยคณะกรรมการอ่านรายชื่อของสมาชิกแต่ละครัวเรือน หากครัวเรือนใดไม่ได้รับเสียงรับรองเป็นเอกฉันท์ ก็นำรายชื่อผู้เกี่ยวข้องหรือต้องสงสัยไปปรับเพิ่มในบัญชีผู้มีพฤติกรรม ซึ่งไม่ได้หมายความว่าครอบครัวนั้นไม่ดี แต่เป็นการรอตรวจสอบให้มั่นใจแล้วค่อยรับรองในโอกาสต่อไป

ขั้นตอนที่ 8 ใช้มาตรการทางสังคม

เป็นขั้นตอนการดำเนินการต่อผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งจะได้วิธีโน้มน้าวชักจูงทั้งผ่านสื่อรณรงค์และการพบปะของคณะกรรมการเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมาแสดงตัวเพื่อประกาศว่าจะเลิกเสพยาเสพติด ด้านผู้มีพฤติกรรมเมื่อถูกกดดันจากสังคมจะเริ่มทยอยมาแสดงตัวกลับใจ

ขั้นตอนที่ 9 รักษาสถานะชุมชนเข้มแข็ง

เป้าหมายสูงสุดของการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดไม่ได้อยู่ที่การทำให้ชุมชนปลอดยาเสพติดอย่างรวดเร็ว หากแต่เป็นการทำให้ชุมชน ปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืน ดังนั้น บทบาทของคณะกรรมการชุมชนเข้มแข็งจึงต้องเป็นแกนนำในการระดมความร่วมมือร่วมใจของทุกคนในชุมชนเพื่อช่วยกันสอดส่อง เฝ้าระวังป้องกันไม่ให้ยาเสพติดหวนกลับมาอีกโดยการประชุมประชาคมเพื่อรับรองครัวเรือนปลอดภัยยาเสพติดเป็นประจำทุกเดือน รวมทั้งต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาวและเป็นการรักษาสถานะชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2.4.6 ตัวชี้วัดผลสำเร็จของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2.4.6.1 มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเอง

2.4.6.2 คณะกรรมการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไป

ความศรัทธากองทุนแม่ฯ

2.4.6.3 คณะกรรมการ มีการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างใกล้ชิดเป็นประจำ

2.4.6.4 มีการจัดทำระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ฯ เป็นลายลักษณ์อักษร และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด ที่เป็นของหมู่บ้านเอง

2.4.6.5 สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มากกว่าร้อยละ 80 เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

2.4.6.6 จำนวนเงินพระราชทานขวัญถุงอยู่ครบเต็มจำนวน

2.4.6.7 การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ฯ มีความถูกต้องตามหลักบัญชีและเป็นปัจจุบัน

2.4.6.8 สมาชิกของกองทุนแม่ฯ ร่วมบริจาคในวันแรกเข้าและบริจาคเป็นรายเดือนหรือรายปี หรือตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ

2.4.6.9 สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มีการสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (การจัดงานกิจกรรม, การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่น ๆ จาก อบต., NGOs, โครงการของรัฐ) เป็นประจำทุกปี

2.4.6.10 มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ฯ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (การให้ความรู้, ตั้งจุดตรวจฯลฯ) เป็นประจำ

2.4.6.11 มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ฯ เพื่อเด็ก เยาวชน และกลุ่มเสี่ยง (การออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์)

2.4.6.12 มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด (เดินพาเหรด, จัดป้ายแจ้งเตือนฯลฯ)

2.4.6.13 มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ในหมู่บ้านด้วยสันติวิธีเพื่อบำบัด แก้ไขทุกเดือน

2.4.6.14 คณะกรรมการ มีการช่วยเหลือผู้เสพยาที่กลับตัว หรือผ่านการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมชุมชนและครอบครัว เพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม)

2.4.6.15 คณะกรรมการ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ หรือหางานให้ทำสำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจหรือบังคับบำบัด

2.4.6.16 กองทุนแม่ฯ ของท่านเป็นแหล่งศึกษาดูงานของกองทุนแม่ฯ อื่น ๆ

2.4.6.17 คณะกรรมการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ

2.4.6.18 มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่น ๆ (มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์, ปรึกษาหารือ, ให้ความร่วมมือ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน)

2.4.6.19 คนในชุมชนมีจิตอาสาเป็นวิทยากรกระบวนการของกองทุนแม่ๆ

2.4.6.20 มีการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัย ที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2.4.7 ข้อมูลของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี (2562, น. 23-26) ได้จัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ปีงบประมาณ 2562 ดังนี้

1. จังหวัดราชบุรี มีหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 281 แห่ง จำแนกรายอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน (แห่ง)
1. เมืองราชบุรี	25
2. บ้านโป่ง	26
3. โพนธาราม	38
4. ดำเนินสะดวก	25
5. บางแพ	25
6. ปากท่อ	25
7. จอมบึง	29
8. วัดเพลง	27
9. สวนผึ้ง	30
10. บ้านคา	31
รวม	281

2. จังหวัดราชบุรี ดำเนินกิจกรรมการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 190 แห่ง และบันทึกข้อมูลผลการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินในระบบศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อบริหารจัดการเก็บและใช้ประโยชน์ กรรมการพัฒนาชุมชน สรุปผลดังนี้

ตารางที่ 2.2 ผลการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ ของแผ่นดิน (แห่ง)	ตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน		
		A	B	C
1. เมืองราชบุรี	25	2	18	4
2. บ้านโป่ง	26	12	10	1
3. โพธาราม	38	5	30	1
4. ดำเนินสะดวก	25	10	14	-
5. บางแพ	25	5	16	3
6. ปากท่อ	25	2	22	-
7. จอมบึง	29	3	25	-
8. วัดเพลง	27	5	20	1
9. สวนผึ้ง	30	6	11	12
10. บ้านคา	31	8	15	7
รวม	281	58	181	29

2.4.8 สรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยพัฒนามาจากตัวชี้วัดผลสำเร็จของกองทุนแม่ของแผ่นดินของสำนักงาน ป.ป.ส. (2558) จำนวน 20 ประเด็น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรรเสริญ หมายสวัสดิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนขององค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 โดยมีการศึกษาถึงเครือข่ายเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา ผลวิจัยพบว่า เครือข่ายในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีผลประโยชน์ตอบแทนภายในเครือข่ายและการให้ความช่วยเหลือภายในเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ด้านระบบบริหารจัดการและการพัฒนาศักยภาพภายในเครือข่าย และด้านเป้าหมายในการเข้าร่วมเครือข่าย และด้านปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สำหรับผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า การทำงานแบบเครือข่ายมีความสำคัญอย่างมากต่อการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเครือข่ายเป็นเสมือนการทำงานแบบรวมพลังที่ช่วยให้ อบต. และหน่วยงานภาคีได้รับผลประโยชน์จากการทำงานเพิ่มมากขึ้น โดยเครือข่ายจะช่วยให้ อบต. สามารถ

แก้ไขปัญหามีความซับซ้อนได้ด้วยการใช้จุดแข็งของสมาชิกเครือข่ายเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหา ทั้งนี้ อนาคตจะต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายเพื่อให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ เอี่ยมดี (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน (2) การสร้างและพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยยกร่างระบบฯ เชิงทฤษฎีและตรวจสอบโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความถูกต้อง (3) การทดลอง ใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 18 คน และ (4) การประเมินผล การใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในด้านความสำเร็จ ความพึงพอใจ และความต่อเนื่อง โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เกี่ยวข้อง รวม 18 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ได้ช่วยให้การทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1.1) องค์การของเครือข่าย 1.2) การจัดการเครือข่าย 1.3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย และ 1.4) การธำรงรักษาเครือข่าย 2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้นองค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้ และองค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่าย ความเป็นไปได้ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ประสานงาน ติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

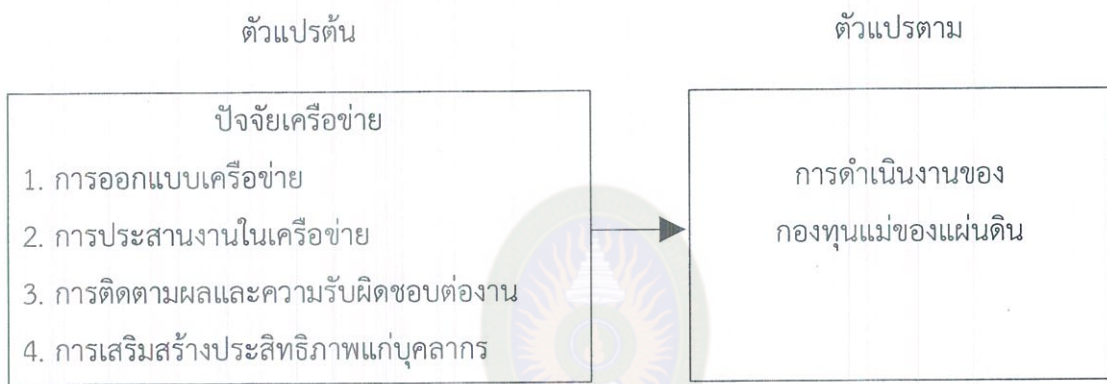
พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการศึกษาค้นคว้า เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ประสบผลสำเร็จภายใต้เครือข่ายความร่วมมือ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายในกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 คน และการสำรวจสภาพปัญหาและความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบกระบวนการสร้างเครือข่ายและองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสถานการณ์จริง จำนวน 2 โรงเรียน และ ระยะที่ 4 การประเมินการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิผลการดำเนินการกิจของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล ผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน สถาบันทางศาสนา สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไปแล้วสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน มีโครงการเกิดขึ้นหลายโครงการในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง การดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษา ผลการประเมินโครงการพบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง

การบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป และส่งผลกระทบต่อนักเรียนตามขอบข่ายที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมา

สุภาณี อินทร์จันทร์ และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการแนวทาง การป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนของกองทุนแม่ของแผ่นดิน: กรณีศึกษาหมู่บ้านต้นแบบ ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายพบว่า 1) การบริหารแบบเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน และผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีทีมงานของแต่ละฝ่ายงานที่เข้มแข็ง และมีศักยภาพสูงจะทำให้กองทุนแม่ของแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางและเป้าหมายที่กำหนด และช่วยให้การสร้างเครือข่ายได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน และเครือข่ายอื่น ๆ เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาเสพติด และร่วมดำเนินงานในเรื่องอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนต่อไป สำหรับการดำเนินงานตามตัวชี้วัดผลสำเร็จของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดสมุทรสาครพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผลสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินพิจารณาได้จาก 1) การสมทบทุนเงินพระราชทานขวัญฤๅ 2) การจัดกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินในรูปแบบต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน/ชุมชน 3) การจัดทำบัญชีรับจ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ถูกต้องตามหลักและมีความเป็นปัจจุบัน 4) ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน 5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และขยายความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ ภายในชุมชน 6) กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง 9 ขั้นตอน และแนวทางการบริหารจัดการที่สำคัญคือ 1) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน 2) การปราบปรามเชิงรุก 3) การป้องปรามในพื้นที่ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ชุมชน 5) การพัฒนาศักยภาพ 6) การปรับปรุงระบบงาน 7) การประชาสัมพันธ์ 8) การบูรณาการเพื่อขยายผล และ 9) การกำหนดตัวชี้วัด

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ได้กำหนดตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยเครือข่าย โดยพัฒนามาจากแนวคิดของของ William D. Eggers (2005) จำนวน 4 ด้าน และตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยพัฒนามาจากตัวชี้วัดผลสำเร็จของกองทุนแม่ของแผ่นดินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) ดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี และผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี และผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ แกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี จำนวน 2,810 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2562)

3.1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ แกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี จำนวน 351 คน โดยการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p. 727)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3-1)$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดได้ในที่นี้ ร้อยละ 5 (0.05%)

1) แทนค่าตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{2,810}{1 + (2,810) \times (0.05)^2}$$

$n = 350.16$ คน

- 2) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนเต็มจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 351 คน
- 3) วิธีการสุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นชุมชนในพื้นที่ของอำเภอในจังหวัดราชบุรี แล้วสุ่มตัวอย่างจากทุกกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดหมายเลขแทนเลขกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละอำเภอ แล้วเขียนหมายเลขใส่ลงในกล่องจนครบทุกกองทุน จากนั้นจับสลากขึ้นมาทีละใบ และบันทึกหมายเลขไว้ ผู้วิจัยจับสลากจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ เช่น อำเภอเมืองราชบุรี เขียนหมายเลข 1-25 แทนเลขกองทุนแม่ของแผ่นดิน แล้วจับสลากขึ้นมาทีละใบ จนครบจำนวน 31 ใบ เป็นต้น และดำเนินการจับสลากหากกลุ่มตัวอย่างของอำเภอถัดไปจนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนสัดส่วนของแต่ละอำเภอ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน (แห่ง)	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1	เมืองราชบุรี	25	250	31
2	บ้านโป่ง	26	260	33
3	โพธาราม	38	380	47
4	ดำเนินสะดวก	25	250	31
5	บางแพ	25	250	31
6	ปากท่อ	25	250	31
7	จอมบึง	29	290	37
8	วัดเพลง	27	270	34
9	สวนผึ้ง	30	300	37
10	บ้านคา	31	310	39
	รวม	281	2,810	351

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์วัดของ Likert Scale โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ละประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินใน จังหวัดราชบุรี จำนวน 4 ด้านประกอบด้วย

1. การออกแบบเครือข่าย
2. การประสานงานในเครือข่าย
3. การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน
4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินใน จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินใน จังหวัดราชบุรี

3.2.1.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร รายงาน หนังสือสั่งการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดกรอบแนวคิด และเรียบเรียงประเด็นคำถามเพื่อสร้างแบบสอบถาม ให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย พร้อมทั้งร่างแบบสอบถามทั้งชนิดปลายเปิดและปลายปิด

3) นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมา ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสอบถามต่อไป

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยกำหนดค่าคะแนนของ ความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัดดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวสี, 2548, น. 15)

- + 1 เมื่อเห็นว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 เมื่อเห็นว่าคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่า IOC ตามสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5) ข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป (0.6-1.0) จะถูกเลือกไว้พร้อมปรับปรุงด้านภาษาและความชัดเจนของข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับข้อคำถามที่ไม่ผ่านค่า IOC (0.5 ลงมา) จะทำการปรับปรุงแก้ไขและนำไปให้ขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อหาค่า IOC ใหม่ จากนั้นจะนำไปปรึกษากับที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อหารือในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป (รายละเอียดตามภาคผนวก) ซึ่งรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

5.1) ดร.พีรพงศ์ รำพึงจิตต์ วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) ตำแหน่ง นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

5.2) ดร.อุษณีย์ ดวงพรหม วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยการศึกษา), การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษด้านภาษาไทย โรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโด ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

5.3) นางสาวหนึ่งฤทัย มะลาไวย์ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา) ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนโคกล่ามวิทยา อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผล

6) นำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดสอบ (Try-out) กับแกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันสำหรับทดสอบแบบสอบถาม จำนวน 40 คน

7) นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก (r_{xx}) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายรายข้อ และรวมทุกข้อ (Item-Total Correlation) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 102) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.814

3.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการเก็บข้อมูล และแนะนำตัวจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงประธานเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน จังหวัดราชบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1.3.2 ผู้วิจัยจัดตั้งทีมงานวิจัย จำนวน 3 ทีม โดยมีการชี้แจงขั้นตอนและวิธีการเก็บข้อมูล เพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มเป้าหมาย

3.1.3.3 ผู้วิจัยประสานกับทีมงานวิจัยให้ช่วยคัดเลือกกลุ่มแกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดที่สามารถตอบคำถามได้จริง โดยกำหนดระยะเวลาการเก็บข้อมูลรวม 90 วัน คือ ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2563

3.1.3.4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทีมงานวิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด หากแบบสอบถามชุดใดไม่สมบูรณ์ จะมอบหมายให้ทีมงานวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1.4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม

3.1.4.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัส (Coding Form) ตามที่กำหนด

3.1.4.3 กำหนดค่าคะแนนในแต่ละข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert (1987, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 120-121) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึงระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3.1.4.5 การหาค่าเฉลี่ยเพื่อแปลผลความหมาย ผู้วิจัยนำเกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นคะแนนจากจำนวนระดับชั้นเท่ากับ 5 ชั้น โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} = (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนช่วง} \quad (3-3)$$

$$\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{5}$$

$$\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} = 0.8$$

ดังนั้น ในแต่ละช่องห่างของคะแนนในแต่ละระดับชั้น จะเท่ากับ 0.8 จึงทำให้การคิดเป็นเกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนในแต่ละระดับชั้น เป็นดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 123)

ช่วงคะแนน	4.21-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ช่วงคะแนน	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับมาก
ช่วงคะแนน	2.61-3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน	1.81-2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
ช่วงคะแนน	1.00-1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

3.1.4.6 วิเคราะห์เคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำกับภาวะผู้นำของบุคลากรคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบ Pearson Product Moment Correlation และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 316) ดังนี้

ตารางที่ 3.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.71 – 1.00	มีความสัมพันธ์กันสูง
0.31 - 0.70	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.01 – 0.30	มีความสัมพันธ์กันต่ำ
เท่ากับ 0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3.1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

3.1.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.1.5.2 สถิติที่ใช้บรรยายลักษณะและทิศทางข้อมูลของระดับปัจจัยเครือข่าย และการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.1.5.3 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

3.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ ประธานเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ (Creswell, John W, 2002, p. 644, Patton, Michael Quinn, 1990, pp. 169-183, โยธิน แสงดี, 2551, น. 13 และชาย โพธิสิตา, 2550, น. 228) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพจำนวน 2 กลุ่ม รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน ประกอบด้วย

3.2.1.1 ประธานเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี จำนวน 3 คน

3.2.1.2 เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 4 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด สำหรับการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) หรือการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) ตามแต่กรณีและตามความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเครือข่าย

3) ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

4) ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

3.2.2.2 การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) นำผลวิจัยเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ โดยพิจารณาจากทิศทางของข้อมูลที่ได้

2) ยกร่างแบบสัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ต่อไป

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.2.3.1 เตรียมการสัมภาษณ์

- 1) จัดเตรียมคำถามสัมภาษณ์
- 2) นัดหมายเวลา และจัดเตรียมสถานที่สำหรับสัมภาษณ์
- 3) จัดเตรียมอุปกรณ์บันทึกเสียง และปากกา สมุดโน้ต

3.2.3.2 ระหว่างดำเนินการสัมภาษณ์

1) แนะนำตัว พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และผลลัพธ์เชิงบวกที่จะเกิดขึ้นจากผลวิจัย เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ไว้วางใจ และเต็มใจให้ข้อมูลรวมทั้งกล่าวถึงประเด็นคำถามโดยย่อ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจได้ตรงประเด็น

2) เรียงลำดับคำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยผู้วิจัยต้องเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับเข้ากับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ทั้งนี้ อาจมีการตั้งคำถามโดยใช้คำถามปลายเปิด ในกรณีที่ข้อความที่เตรียมมาอาจไม่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นของตนในประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่

3) เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลเสนอความเห็นอย่างอิสระ และในขณะเดียวกันต้องสนับสนุนให้ผู้ให้ข้อมูล เสนอความเห็นเกี่ยวกับประเด็นสัมภาษณ์ครบทุกประเด็น ทั้งการใช้วิธีการถามนำหรือกระตุ้นให้คิด

4) สรุปประเด็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มตัวอย่างรับฟัง เพื่อให้มั่นใจว่าการตีความและความเข้าใจของผู้วิจัยมีความถูกต้อง และตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.2.4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.2.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแยกแยะรายละเอียดและใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2.4.3 นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็นและทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล

3.2.4.4 ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

3.2.4.5 สรุปข้อมูลที่ได้ และนำไปเปรียบเทียบกับประเด็น

3.2.4.6 อภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี
ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ
4. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
NW1	แทน	การออกแบบเครือข่าย
NW2	แทน	การประสานงานในเครือข่าย
NW3	แทน	การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน
NW4	แทน	การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร
NW	แทน	ปัจจัยเครือข่าย
KPI	แทน	การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน
Sig.	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในกองทุนแม่ของแผ่นดิน และประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับปัจจัยเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีโดยการค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายข้อ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การออกแบบเครือข่าย
2. การประสานงานในเครือข่าย
3. การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน
4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยการค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายข้อ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ตอนที่ 5 ผลการสมมติฐานการวิจัย

4.2.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการยกระดับปัจจัยเครือข่ายที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีให้สูงขึ้น

4.3 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	283	80.63
1.2 หญิง	68	19.37
รวม	351	100.00
2. อายุ		
2.1 ไม่เกิน 30 ปี	11	3.13
2.2 31-40 ปี	60	17.09
2.3 41-50 ปี	116	33.05
2.4 51 ปีขึ้นไป	164	46.72
รวม	351	100.00
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	54	15.38
3.2 สมรส	267	76.07
3.3 หย่า/แยกกันอยู่	30	8.55
รวม	351	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า	255	72.65
4.2ปริญญาตรี	84	23.93
4.3ปริญญาโท	12	3.42
รวม	351	100.00
5. ตำแหน่งในกองทุนแม่ของแผ่นดิน		
5.1 ประธาน/กรรมการ	288	82.05
5.2 สมาชิก	63	17.95
รวม	351	100.00

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
6. ประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด		
6.1 1-2 ปี	108	33.77
6.2 3-5 ปี	115	32.76
6.3 มากกว่า 5 ปี	128	36.47
รวม	351	100.00

จากตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 80.63 และเป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.37 โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 46.72 รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 33.05 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 17.09 และน้อยที่สุดมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13 สำหรับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้ว จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 76.07 รองลงมาเป็นโสด จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 และน้อยที่สุดคือหย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.55 นอกจากนี้ ระดับการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. หรือเทียบเท่า จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 72.65 รองลงมาระดับปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.93 และน้อยที่สุดระดับปริญญาโท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งในกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นประธาน/กรรมการ จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 82.05 รองลงมาเป็นสมาชิก จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 17.95 และยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่า 5 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 36.47 รองลงมามีประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด 3-5 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 32.76 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด 1-2 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 33.77

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับปัจจัยเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย

ปัจจัยเครือข่าย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการออกแบบเครือข่าย	3.33	0.57	ปานกลาง
2. ด้านการประสานงานในเครือข่าย	3.46	0.51	มาก
3. ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน	3.55	0.48	มาก
4. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร	3.48	0.85	มาก
รวม	3.46	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน ($\bar{X} = 3.55$) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร ($\bar{X} = 3.48$) ด้านการประสานงานในเครือข่าย ($\bar{X} = 3.46$) และการออกแบบเครือข่าย ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยเครือข่าย รายด้าน และรายข้อคำถาม ดังนี้

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย

ด้านการออกแบบเครือข่าย

การออกแบบเครือข่าย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานภายในเครือข่าย เช่น งบประมาณ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น	3.48	0.63	มาก
2. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ เปิดโอกาสให้สมาชิกในเครือข่ายร่วมตัดสินใจในการทำงาน และมอบหมายงานให้สมาชิกได้อย่างเหมาะสม	3.07	0.80	มาก
3. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการกำหนดเป้าหมาย และทิศทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับนโยบาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	3.33	0.72	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การออกแบบเครือข่าย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้จุดเด่นของผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายมาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์ เช่น ทักษะ สมรรถนะ ความรู้ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น	3.46	0.68	มาก
รวม	3.33	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่ายด้านการออกแบบเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อคำถามพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานภายในเครือข่าย เช่น งบประมาณ เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.46$) เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้จุดเด่นของผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายมาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์ เช่น ทักษะ สมรรถนะ ความรู้ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น ($\bar{X} = 3.46$) เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับนโยบาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.33$) และเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ เปิดโอกาสให้สมาชิกในเครือข่ายร่วมตัดสินใจในการทำงาน และมอบหมายงานให้สมาชิกได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.07$)

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่ายด้านการประสานงานในเครือข่าย

การประสานงานในเครือข่าย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีความสามารถในการบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อมาช่วยในการปฏิบัติงานของเครือข่าย	3.53	0.71	มาก
2. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการทำงาน และนำเอาจุดแข็ง หรือความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคลมาช่วยเหลือการปฏิบัติงาน	3.48	0.64	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การประสานงานในเครือข่าย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้เทคโนโลยีมาใช้ ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว เช่น การติดต่อผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ การส่งอีเมล เป็นต้น	3.51	0.63	มาก
4. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ ให้ความสำคัญกับการให้ เกียรติยกย่อง ให้ความนับถือซึ่งกันและกัน และมีการรักษา สัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิก เช่น การเชิญเป็น คณะทำงาน การไปร่วมงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เป็นต้น	3.33	0.77	ปานกลาง
รวม	3.46	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่ายด้านการประสานงานในเครือข่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อคำถามพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีความสามารถในการบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อมาช่วยในการปฏิบัติงานของเครือข่าย ($\bar{X} = 3.53$) ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว เช่น การติดต่อผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ การส่งอีเมล เป็นต้น ($\bar{X} = 3.51$) ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการทำงาน และนำมาเอาจุดแข็งหรือความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคลมาช่วยเหลือการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.48$) ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ ให้ความสำคัญกับการให้เกียรติยกย่อง ให้ความนับถือซึ่งกันและกัน และมีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิก เช่น การเชิญเป็นคณะทำงาน การไปร่วมงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เป็นต้น ($\bar{X} = 3.33$)

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย
ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน

การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีแนวคิดในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ	3.66	0.64	มาก
2. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการวางระบบเพื่อช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามภารกิจ เช่น การจัดทำแฟ้มข้อมูลรายงานผลการดำเนินงาน การจัดตั้งทีมสนับสนุนติดตามการทำงานในระดับต่าง ๆ เป็นต้น	3.46	0.61	มาก
3. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีวิธีการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เหมาะสม เช่น จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรม จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นต่อชุมชน เป็นต้น	3.49	0.65	มาก
4. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสำรวจข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงการทำงานในอนาคต	3.58	0.66	มาก
รวม	3.55	0.48	มาก

จากตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่ายด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อคำถามพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีแนวคิดในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.66$) ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสำรวจข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงการทำงานในอนาคต ($\bar{X} = 3.58$) ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีวิธีการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เหมาะสม เช่น จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรม จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นต่อชุมชน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.49$) และข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการวางระบบเพื่อช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามภารกิจ เช่น การจัดทำแฟ้มข้อมูลรายงานผลการดำเนินงาน การจัดตั้งทีมสนับสนุนติดตามการทำงานในระดับต่าง ๆ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.46$)

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่าย
ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร

ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนให้สมาชิกมีโอกาสในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น เทคนิคการพูด และประสานงาน เทคนิคการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น	3.66	0.48	มาก
2. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการทบทวนความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกเข้าใจในแนวทางเดียวกัน	3.36	0.66	ปานกลาง
3. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายเป็นประจำ เช่น การจัดประชุมสัมมนาสัญจรนอกสถานที่ การศึกษา ดูงานในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง/ต่างจังหวัด เป็นต้น	3.42	0.72	มาก
4. เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เช่น การมอบรางวัลแก่สมาชิกที่มีผลงานดีเด่น การยกย่องผู้ทำคุณงามความดีให้สาธารณชนทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น	3.48	0.87	มาก
รวม	3.87	0.47	มาก

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับปัจจัยเครือข่ายด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อคำถามพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนให้สมาชิกมีโอกาสในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น เทคนิคการพูดและประสานงาน เทคนิคการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.66$) ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เช่น การมอบรางวัลแก่สมาชิกที่มีผลงานดีเด่น การยกย่องผู้ทำคุณงามความดีให้สาธารณชนทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.48$) ข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีกิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับ การเสริมสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายเป็นประจำ เช่น การจัดประชุมสัมมนาสัญจร นอกสถานที่ การศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง/ต่างจังหวัด เป็นต้น ($\bar{X} = 3.42$) และข้อคำถาม เรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการทบทวนความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกเข้าใจในแนวทางเดียวกัน ($\bar{X} = 3.36$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการดำเนินงาน ของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. กองทุนแม่ฯ มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเอง	3.62	0.67	มาก
2. คณะกรรมการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ฯ	3.78	0.62	มาก
3. คณะกรรมการ มีการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างใกล้ชิดเป็นประจำ	3.63	0.62	มาก
4. กองทุนแม่ฯ มีการจัดทำระเบียบบริหารจัดการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด	3.50	0.65	มาก
5. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มากกว่าร้อยละ 80 เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน	3.46	0.77	มาก
6. กองทุนแม่ฯ มีจำนวนเงินพระราชทานขวัญถุงอยู่ครบเต็มจำนวน	4.01	0.88	มาก
7. การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ฯ มีความถูกต้องตามหลักบัญชีและเป็นปัจจุบัน	3.80	0.85	มาก
8. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ ร่วมบริจาคในวันแรกเข้าและบริจาคเป็นรายเดือน หรือรายปี หรือตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ	3.41	0.71	มาก
9. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มีการสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (การจัดงาน กิจกรรม, การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่นๆ จากอบต., NGOs, โครงการของรัฐ) เป็นประจำทุกปี	3.33	0.77	ปานกลาง

(ต่อ)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10. กองทุนแม่ฯ มีการจัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด (การให้ความรู้, ตั้งจุดตรวจฯลฯ) เป็นประจำ	3.59	0.77	มาก
11. กองทุนแม่ฯ มีการจัดกิจกรรม เพื่อเด็ก เยาวชน และ กลุ่มเสี่ยง (กิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การส่งเสริม การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์)	3.54	0.70	มาก
12. กองทุนแม่ฯ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของ ยาเสพติด (เดินพาเหรด, จัดป้ายแจ้งเตือนฯลฯ)	3.54	0.67	มาก
13. กองทุนแม่ฯ มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ใน หมู่บ้านด้วยสันติวิธีเพื่อบำบัด แก้ไขทุกเดือน	3.49	0.74	มาก
14. คณะกรรมการ มีการช่วยเหลือผู้เสพที่กลับตัว หรือผ่านการ บำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมชุมชนและครอบครัว เพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยง ที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม)	3.36	0.73	ปานกลาง
15. คณะกรรมการ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ หรือหางานให้ทำสำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระบบ สมัครใจหรือบังคับบำบัด	3.35	0.78	ปานกลาง
16. กองทุนแม่ฯ เป็นแหล่งศึกษาดูงานของกองทุนแม่ฯ อื่นๆ	2.83	0.95	ปานกลาง
17. คณะกรรมการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่ หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่นๆ	2.85	0.94	ปานกลาง
18. กองทุนแม่ฯ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เป็นเครือข่าย กับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่นๆ (มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์, ปรึกษาหารือ, ให้ความร่วมมือ หรือทำ กิจกรรมร่วมกัน)	3.27	0.91	ปานกลาง
19. คนในชุมชนมีจิตอาสาเป็นวิทยากรกระบวนการ ของกองทุนแม่ฯ	3.21	0.80	ปานกลาง

(ต่อ)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20. กองทุนแม่ฯ มีการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ	3.25	0.78	ปานกลาง
รวม	3.44	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ คำถามพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 12 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีจำนวนเงินพระราชทานขวัญถุงอยู่ครบเต็มจำนวน ($\bar{X} = 4.01$) ข้อคำถามเรื่องการจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ฯ มีความถูกต้องตามหลักบัญชีและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.80$) ข้อคำถามเรื่องคณะกรรมการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ฯ ($\bar{X} = 3.78$) ข้อคำถามเรื่องคณะกรรมการ มีการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างใกล้ชิดเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.63$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเอง ($\bar{X} = 3.62$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีการจัดกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (การให้ความรู้, ตั้งจุดตรวจ ฯลฯ) เป็นประจำ ($\bar{X} = 3.59$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีการจัดกิจกรรม เพื่อเด็กเยาวชน และกลุ่มเสี่ยง (กิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์) ($\bar{X} = 3.54$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด (เดินพาเหรด, จัดป้ายแจ้งเตือน ฯลฯ) ($\bar{X} = 3.54$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีการจัดทำระเบียบบริหารจัดการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 3.50$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ในหมู่บ้านด้วยสันติวิธีเพื่อบำบัด แก้ไขทุกเดือน ($\bar{X} = 3.49$) ข้อคำถามเรื่องสมาชิกของกองทุนแม่ฯ มากกว่าร้อยละ 80 เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 3.46$) ข้อคำถามเรื่องสมาชิกของกองทุนแม่ฯ ร่วมบริจาคในวันแรกเข้า และบริจาคเป็นรายเดือน หรือรายปี หรือตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.41$) ข้อคำถามเรื่องคณะกรรมการ มีการช่วยเหลือผู้เสพที่กลับตัว หรือผ่านการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมชุมชน และครอบครัว เพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม) ($\bar{X} = 3.36$) ข้อคำถามเรื่องคณะกรรมการ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ หรือหางานให้ทำ

สำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจหรือบังคับบำบัด ($\bar{X} = 3.35$) ข้อคำถามเรื่องสมาชิกของกองทุนแม่ๆ มีการสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (การจัดงาน กิจกรรม, การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่น ๆ จาก อบต., NGOs, โครงการของรัฐ) เป็นประจำทุกปี ($\bar{X} = 3.33$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ๆ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ๆ ของหมู่บ้านอื่นๆ (มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์, ปรีกษาหารือ, ให้ความร่วมมือ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน) ($\bar{X} = 3.27$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ๆ มีการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.25$) ข้อคำถามเรื่องคนในชุมชนมีจิตอาสาเป็นวิทยากรกระบวนการของกองทุนแม่ๆ ($\bar{X} = 3.21$) ข้อคำถามเรื่องคณะกรรมการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่นๆ ($\bar{X} = 2.85$) ข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ๆ เป็นแหล่งศึกษาดูงานของกองทุนแม่ๆ อื่นๆ ($\bar{X} = 2.83$)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

	NW1	NW2	NW3	NW4	NW	KPI
NW1	1	.453**	.583**	.483**	.779**	.314**
NW2	-	1	.342**	.359**	.781**	.559**
NW3	-	-	1	.607**	.761**	.722**
NW4	-	-	-	1	.759**	.596**
NW	-	-	-	-	1	.665**
KPI	-	-	-	-	-	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับปัจจัยเครือข่าย (NW) กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน (KPI) มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง (0.665) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับปัจจัยเครือข่ายทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ การออกแบบเครือข่าย (NW1), การประสานงานในเครือข่าย (NW2), การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน (NW3), การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร (NW4) กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ (KPI) โดยเรียงตามลำดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน (NW3) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน (KPI) อยู่ในระดับสูง (0.722) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร (NW2) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน (KPI) อยู่ในระดับปานกลาง (0.596) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ด้านการประสานงานในเครือข่าย (NW1) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน (KPI) อยู่ในระดับสูง (0.559) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
4. ด้านการออกแบบเครือข่าย (NW4) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน (KPI) อยู่ในระดับสูง (0.314) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 5 ผลการสมมติฐานการวิจัย

1. ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ระดับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยเครือข่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
2. ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาพบว่า ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
3. ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ปัจจัยเครือข่ายมีระดับความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเครือข่ายมีระดับความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง สรุปได้ว่าผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4.4 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ประธานเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี จำนวน 3 คน
2. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 4 คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเครือข่าย

จากประเด็นคำถามที่ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่าย ในลักษณะใดบ้าง ขอให้ท่านกล่าวถึงอย่างเป็นรูปธรรม” ผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มได้ให้ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การออกแบบเครือข่าย

1.1 ประธานเครือข่าย ได้กล่าวว่า การทำงานแบบเครือข่ายได้ทำให้เกิดประโยชน์ ร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น การติดกล้องวงจรปิดในชุมชนเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่คนในชุมชน การเปิดโอกาสให้กลุ่มจักรยานยนต์รับจ้างคอยเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ กองทุนแม่ของแผ่นดินยังมีการเชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้ที่มีในชุมชนเพื่อขยายเป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินได้อีกด้วย เพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงานระหว่างเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน และหน่วยงานทั่วไปที่สนใจ

1.2 เจ้าหน้าที่ เห็นว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ โดยมีส่วนราชการช่วยในการกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน และกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายในทุกระดับ เช่น การทอดผ้าป่ากองทุนแม่ของแผ่นดิน การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น โดยในปัจจุบันการทำงานแบบเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการประสานงานในด้านข้างเพื่อทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ๆ แบบบูรณาการกิจกรรมในลักษณะของการผนึกกำลัง ซึ่งช่วยให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เครือข่ายจึงเป็นเสมือนการทำงานแบบรวมพลังที่ช่วยให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์จากการทำงานเพิ่มมากขึ้นในลักษณะ Win-Win และทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในระยะยาว รวมถึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกินความสามารถของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสมาชิกได้นำจุดแข็งของตนมาใช้ในการทำงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

2. การประสานงานในเครือข่าย

2.1 ประธานเครือข่าย ได้กล่าวว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินหลายแห่งสามารถสร้าง การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญในการดำเนินงานให้คนในชุมชนได้รับรู้ โดยมีการ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานตามช่องทางต่างๆ รวมถึงมีการสร้างความร่วมมือในลักษณะ เครือข่ายแบบบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น การเชิญบุคคลสำคัญในพื้นที่ เข้าร่วมงานที่จัดขึ้น ในชุมชน การใช้พลังแห่งความศรัทธาที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นต้น ซึ่งทำให้คนในชุมชนได้ เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรม และเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

2.2 เจ้าหน้าที่ เห็นว่า การทำงานแบบเครือข่ายได้ช่วยให้สมาชิกมีความไว้วางใจต่อกัน และมีความรู้สึกเป็นพวก จึงทำให้การประสานงานขอความช่วยเหลือในการทำงานต่าง ๆ ในพื้นที่

สามารถกระทำได้ง่าย และยังพบว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละแห่งมีการประสานความร่วมมือจากส่วนราชการหลายแห่ง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 7 สถานีตำรวจ ที่ทำการปกครอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีการเชื่อมโยงกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเข้าด้วยกัน ซึ่งการร่วมมือในลักษณะเครือข่ายได้มุ่งเน้นที่การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

3. การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน

3.1 ประธานเครือข่าย ได้กล่าวว่า เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน สนับสนุนให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ โดยมีการประชุมเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันลงมือทำ และร่วมรับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้น โดยมีส่วนราชการช่วยสนับสนุน ซึ่งกองทุนแม่ของแผ่นดินแต่ละแห่งที่มีความเข้มแข็งได้มีการประชุมร่วมกันเกือบทุกเดือน เพื่อรับรองครัวเรือนปลอดภัยยาเสพติด เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีตำแหน่งอยู่ในคณะทำงานชุดอื่น ๆ ของหมู่บ้าน จึงทำให้มีการเชื่อมโยงงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดได้อย่างครอบคลุมในหลายประเด็น ทำให้การดำเนินงานตามแนวทางของกองทุนแม่ของแผ่นดินได้รับการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนด

3.2 เจ้าหน้าที่ เห็นว่า ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 7 สำนักงานพัฒนาชุมชน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในเครือข่ายและระหว่างเครือข่าย โดยมีการจัดประชุมเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับภาคเป็นประจำทุกเดือน และเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอมีการรายงานผลการดำเนินงาน และมีข้อเสนอต่าง ๆ ในการดำเนินงาน โดยมีส่วนราชการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กองทุนแม่ของแผ่นดินแต่ละแห่งดำเนินงานตามกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง 9 ขั้นตอน ทำให้คนในชุมชนมีความปลอดภัย และไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ผู้ที่เคยติดยาเสพติดเห็นว่า เป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้มีการกลับตัวกลับใจ และมีคนคอยให้คำปรึกษา จึงกล้าเปิดเผยตัวและเต็มใจเข้ารับการรักษา เพื่อกลับสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ

4. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร

4.1 ประธานเครือข่าย ได้กล่าวว่า การทำงานแบบเครือข่ายได้แบ่งเบาภาระหน้าที่รับผิดชอบของกองทุนแม่ของแผ่นดินซึ่งทำให้การทำงานมีความสะดวกมากขึ้น ทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้สมาชิกได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น การพูดในที่ชุมชน การประสานงาน การเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น จึงทำให้สมาชิกเกิดการรวมพลังเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดทั้งในเชิงป้องกันและปราบปราม รวมถึงทำให้การทำงานมีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีการตรวจ

สุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ทราบถึงระดับการพัฒนา โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ เรียงจากลำดับที่พัฒนามากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ คือ A, B, C โดยกองทุนแม่ของแผ่นดินที่อยู่ในระดับ B หรือ C จะมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งไปสู่ระดับที่สูงกว่าเดิม เช่น การรับรองครัวเรือนปลอดภัยยาเสพติด การเงินสมทบของกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น โดยกองทุนแม่ของแผ่นดินที่อยู่ในระดับ A ทำหน้าที่เปรียบเสมือนพี่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำและเป็นพี่ปรึกษาให้แก่กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับ B และ C ในการยกระดับตัวเองให้สูงขึ้น

4.2 เจ้าหน้าที่ เห็นว่า การทำงานแบบเครือข่ายจะช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพของวิทยากรกระบวนการให้แก่กองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งทำให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่การเป็นวิทยากรกระบวนการให้แก่กองทุนแม่ของแผ่นดินที่อยู่ในเครือข่าย รวมถึงทำให้กองทุนแม่ของแผ่นดินอื่น ๆ มีการเข้ามาเรียนรู้ ศึกษาดูงาน นอกจากนี้ ยังพบว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการดำเนินงานจะทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงที่ให้ความช่วยเหลือแก่กองทุนแม่ของแผ่นดินที่กำลังอยู่ในช่วงเริ่มต้นดำเนินการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

จากประเด็นคำถามที่ว่า “ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ประสบความสำเร็จคือเรื่องใดบ้าง” ผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มได้ให้ข้อมูลในการวิจัยดังนี้

1. ประธานเครือข่าย ได้กล่าวว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินทุกแห่งให้ความสำคัญกับการได้รับเงินพระราชทานขวัญถุง ซึ่งเปรียบเสมือนทุนตั้งต้นแห่งการทำความดี และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ดังนั้น กองทุนแม่ของแผ่นดินทุกแห่งจึงมีกิจกรรมสำหรับระดมเงินทุนเพิ่มเติม เพื่อนำมาสมทบกองทุนแม่ของแผ่นดิน เช่น การรับบริจาค การร่วมทอดผ้าป่า และพิธีแลกเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น ซึ่งเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตามที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้

2. เจ้าหน้าที่ เห็นว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินทุกแห่งจะมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เพื่อแสดงถึงความจงรักภักดี และเทิดพระเกียรติแก่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เช่น การจัดงานวันแม่ การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น โดยสมาชิกเครือข่ายอาจมีการบูรณาการกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ เพื่อให้กิจกรรมมีความยิ่งใหญ่และสมพระเกียรติ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการยกระดับปัจจัยเครือข่ายที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินให้สูงขึ้น

1. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยส่วนราชการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดตั้งและพัฒนาศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่ที่มีความพร้อม

2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ชุมชน โดยประสานส่วนราชการให้การสนับสนุนข้อมูล และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ ตามเป้าหมายที่กำหนด

3. การประชาสัมพันธ์ โดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกัน ประชาสัมพันธ์แนวทางและผลการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมถึงสนับสนุนให้มีการ สื่อสารการสร้างอุดมการณ์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดให้แก่ชุมชนในช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาระดับผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเครือข่ายกับผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี และ (4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีโดยเป็นการวิจัยแบบผสม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แกนนำเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี จำนวน 351 คน ด้วยการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p. 727) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับตามเกณฑ์วัดของ Likert Scale ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.922 และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย 1) ประธานเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี จำนวน 3 คน และ 2) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 2 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

5.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

5.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า มีตำแหน่งในกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นประธาน/กรรมการ และมีประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดมากกว่า 5 ปี

5.1.1.2 ระดับปัจจัยเครือข่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย

ได้ดังนี้ ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่อง เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีแนวคิดในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถาม เรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนให้สมาชิกมีโอกาสในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น เทคนิคการพูดและประสานงาน เทคนิคการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ด้านการประสานงานในเครือข่าย โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีความสามารถในการบูรณาการ และเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อมาช่วยในการ ปฏิบัติงานของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ และด้านการออกแบบเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็น ในการทำงานภายในเครือข่าย เช่น งบประมาณ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ

5.1.1.3 ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อคำถามพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 12 ข้อคำถาม และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 12 ข้อคำถาม โดยมีข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีจำนวนเงินพระราชทานขวัญฤกษ์อยู่ครบเต็มจำนวน มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ และมีข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ เป็นแหล่งศึกษาดูงานของกองทุนแม่ฯ อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกข้อ

5.1.1.4 ระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับสูง (0.665) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเรียงลำดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับปัจจัยเครือข่ายกับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ได้ดังนี้ ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร ด้านการประสานงานในเครือข่าย และด้านการออกแบบเครือข่าย

5.1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.1.2.1 ปัจจัยเครือข่าย

1) ด้านการออกแบบเครือข่าย สรุปได้ว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ โดยมีส่วนราชการช่วยในการกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน และกิจกรรมร่วมกันภายในเครือข่ายในทุกระดับ จึงทำให้การทำงานแบบเครือข่ายมีประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน นอกจากนี้ กองทุนแม่ของแผ่นดินยังมีการเชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้ที่มีในชุมชนเพื่อขยายเป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินได้อีกด้วย เพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงานระหว่างเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน และหน่วยงานทั่วไปที่สนใจ

2) ด้านการประสานงานในเครือข่าย สรุปได้ว่า การทำงานแบบเครือข่ายได้ช่วยให้สมาชิกมีความไว้วางใจต่อกัน และมีความรู้สึกเป็นพวก จึงมีการประสานงานขอความช่วยเหลือในการทำงานจากส่วนราชการหลายแห่ง และมีการสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายแบบบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด โดยมีการเชื่อมโยงกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเข้าด้วยกัน ซึ่งความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายได้มุ่งเน้นที่การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน ทำให้คนในชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรม และเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

3) ด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน สรุปได้ว่า เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินสนับสนุนให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในเครือข่ายและระหว่างเครือข่าย และสนับสนุนให้มีการประชุมเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันลงมือทำ และร่วมรับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้น ซึ่งกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เข้มแข็งจะมีการประชุมร่วมกันเกือบทุกเดือน เพื่อรับรองครัวเรือนปลอดภัยยาเสพติด และมีการเชื่อมโยงงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดได้อย่างครอบคลุมในหลายประเด็น ทั้งนี้ เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอมีการรายงานผลการดำเนินงาน และมีข้อเสนอต่าง ๆ ในการดำเนินงาน โดยมีส่วนราชการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรมในพื้นที่

4) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร สรุปได้ว่า การทำงานแบบเครือข่ายได้สนับสนุนให้สมาชิกได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาศักยภาพของวิทยากรกระบวนการให้แก่กองทุนแม่ของแผ่นดิน การพูดในที่ชุมชน การประสานงาน การเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น จึงทำให้สมาชิกเกิดการรวมพลังเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดทั้งในเชิงป้องกันและปราบปราม รวมถึงกองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีความเข้มแข็งในการดำเนินงานจะทำหน้าที่เป็นที่พึ่งที่เล็งที่ให้ความช่วยเหลือแก่กองทุนแม่ของแผ่นดินที่กำลังอยู่ในช่วงเริ่มต้นดำเนินการ

5.1.2.2 การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินกองทุนแม่ของแผ่นดินทุกแห่งให้ความสำคัญกับการได้รับเงินพระราชทานขวัญถุง ซึ่งเปรียบเสมือนทุนตั้งต้นแห่งการทำความดี และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน เช่น การจัดงานวันแม่ การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น โดยสมาชิกเครือข่ายอาจมีการบูรณาการกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ เพื่อให้กิจกรรมมีความยิ่งใหญ่และสมพระเกียรติ

5.1.2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการยกระดับปัจจัยเครือข่ายที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินให้สูงขึ้น สรุปได้ว่า

1) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยส่วนราชการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดตั้งและพัฒนาศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่ที่มีความพร้อม

2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชน โดยประสานส่วนราชการให้การสนับสนุนข้อมูล และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้เกิด ประโยชน์ตามเป้าหมายที่กำหนด

3) การประชาสัมพันธ์ โดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันประชาสัมพันธ์แนวทางและผลการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมถึงสนับสนุน ให้มีการสื่อสารการสร้างอุดมการณ์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดให้แก่ชุมชนในช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัด ราชบุรี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

5.2.1 สมมติฐานที่ 1

ระดับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่าผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการทำงานในยุค ปัจจุบันย่อมต้องแสวงหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพมาช่วยในการขับเคลื่อนงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย อย่างเป็นรูปธรรม โดยเครือข่ายเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้กองทุนแม่ของแผ่นดินหลาย ๆ แห่ง ได้เข้า มาร่วมผนึกกำลังกันในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ โดยเป็นการแสวงหาแนวร่วมที่มีจุดแข็งใน แต่ละด้านเข้ามาช่วยเหลือกันเพื่อก้าวข้ามข้อจำกัด และปัญหาอุปสรรคที่มี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ Robert Agranoff (2006, pp. 57-59) ที่ได้กล่าวถึงเครือข่ายไว้ว่า เครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่ ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ ได้เข้ามาดำเนินงาน ร่วมกัน ตลอดจนช่วยให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากร การสร้างความรู้ในด้านต่าง ๆ และการค้นพบแนว ทางการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, หน้า 28) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่ายเป็นการประสานเชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้ วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงที่มีร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อนำเอาจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาสนับสนุนกัน ในการทำงานในลักษณะของการผนึกกำลังที่ช่วยให้ได้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นดีกว่าผลลัพธ์ของการทำงานที่ ต่างคนต่างทำแล้วนำมาวมกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาณี อินทร์จันทร์ และคณะ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน ชุมชนของกองทุนแม่ของแผ่นดิน: กรณีศึกษาหมู่บ้านต้นแบบ ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า กองทุนแม่ ของแผ่นดินที่มีทีมงานของแต่ละฝ่ายงานที่เข้มแข็ง และมีศักยภาพสูงจะทำให้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางและเป้าหมายที่กำหนด และช่วยให้การสร้างเครือข่ายได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน และเครือข่ายอื่น ๆ เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาเสพติด และร่วมดำเนินงานในเรื่องอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนต่อไป และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดพบว่า ปัจจัยด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน โดยอยู่ในระดับมาก มีข้อคำถามเรื่องเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีแนวคิดในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลเนื่องมาจากกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีมีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อให้งานร่วมกันมีความสอดคล้องกัน รวมถึงมีการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบ และภารกิจในการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย โดยผลวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินสนับสนุนให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในเครือข่ายและระหว่างเครือข่าย และสนับสนุนให้มีการประชุมเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันลงมือทำ และร่วมรับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้น ซึ่งกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เข้มแข็งจะมีการประชุมร่วมกันเกือบทุกเดือน เพื่อรับรองครัวเรือนปลอดภัยเสพติด และมีการเชื่อมโยงงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดได้อย่างครอบคลุมในหลายประเด็น ทั้งนี้ เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอมีการรายงานผลการดำเนินงาน และมีข้อเสนอต่าง ๆ ในการดำเนินงาน โดยมีส่วนราชการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ William D. Eggers (2548, น. 58-66) ที่ได้กล่าวถึงการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องานว่า จะช่วยก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อการจัดทำบริการ เนื่องจากช่วยให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น Real-Time อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ พระมหาสุวิทย์ อาภากร (2547, น. 48-50) ได้กล่าวถึง การสื่อสารระดับบุคคล กลุ่ม และระหว่างเครือข่ายว่า จะช่วยให้สมาชิกเครือข่ายเกิดการรับรู้ และยอมรับในกระบวนการทำงาน ซึ่งจะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิก อันจะช่วยให้เครือข่ายมีพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรม ทั้งนี้ ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ นิระพันธ์ (2546, น.13) ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการติดต่อสื่อสารจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทราบถึงกิจกรรมความเคลื่อนไหวของเครือข่าย และสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่า ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี มีการติดตามผลงานโดยสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายเข้ามาร่วมปรับปรุงรูปแบบกิจกรรม รวมถึงร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงาน และผลวิจัยยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมศักดิ์ เอี่ยมดี (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยพบว่า โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วม เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงนำ

ผลประเมินไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่าย สรุปได้ว่า ปัจจัยเครือข่ายเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

5.2.2 สมมติฐานที่ 2

ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่าผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีข้อคำถามเรื่องกองทุนแม่ฯ มีจำนวนเงินพระราชทานขวัญถุงอยู่ครบเต็มจำนวนมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อ ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าทุกฝ่ายเห็นว่าเงินพระราชทานขวัญถุง จำนวน 8,000 บาท เปรียบเสมือนทุนตั้งต้นแห่งความดีงามอันศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชนนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยผลวิจัยเชิงคุณภาพพบว่ากองทุนแม่ของแผ่นดินทุกแห่งให้ความสำคัญกับการได้รับเงินพระราชทานขวัญถุง ซึ่งเปรียบเสมือนทุนตั้งต้นแห่งการทำความดี และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เช่น การจัดงานวันแม่ การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น โดยสมาชิกเครือข่ายอาจมีการบูรณาการกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ เพื่อให้กิจกรรมมีความยิ่งใหญ่และสมพระเกียรติ เห็นได้ว่าผลวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาณี อินทร์จันทร์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ผลสำเร็จในการของกองทุนแม่ของแผ่นดินพิจารณาได้จากการสมทบทุนเงินพระราชทานขวัญถุง เช่นกัน และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) ได้กล่าวถึงเงินพระราชทานขวัญถุงว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อให้เป็นประโยชน์ของหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งชุมชนทั้งหลายได้มีความเห็นร่วมกันว่าพระราชทรัพย์ที่ได้รับพระราชทานนั้นถือเป็นมงคลสูงสุด และหากมีการนำพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ไปไว้ที่หมู่บ้านและชุมชนก็จะเป็นขวัญกำลังใจสูงสุดในการทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้านของตนเอง

5.2.3 สมมติฐานที่ 3

ปัจจัยเครือข่ายมีระดับความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเครือข่ายมีระดับความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับสูง (0.665) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านการติดตามผลและความรับผิดชอบต่องานมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด ซึ่งพบว่าผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเป็นผลเนื่องมาจากการที่เปิดโอกาสให้แกนนำของกองทุนแม่ของแผ่นดินได้มีการติดตามผลการดำเนินงานในการป้องกันปัญหายาเสพติดย่อมทำให้เกิดการควบคุมและจัดการสภาพแวดล้อมภายในชุมชนได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558, น. 3-5) ที่เห็นว่า การให้ความสำคัญกับการควบคุมและจัดการสภาพแวดล้อม ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มเยาวชน และกลุ่มเสี่ยง โดยการควบคุมสภาพแวดล้อมผ่านกลไกครอบครัวและสังคม จะช่วยป้องกันปัญหาเสพติดได้ในระยะยาว ทั้งยังเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน โดยเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน นอกจากนี้ผลวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินที่กล่าวถึงกิจกรรม 9 ขั้นตอน เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นกองทุนแม่ของแผ่นดิน ที่กำหนดให้มีการรับรองครัวเรือน และใช้มาตรการทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการติดตามการดำเนินงานอย่างเข้มข้น โดยมีการระดมความร่วมมือร่วมใจของทุกคนในชุมชนเพื่อช่วยกันสอดส่อง เผื่อระวังป้องกันไม่ให้ยาเสพติดหวนกลับมาอีก ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อทำให้ชุมชน ปลอดภัยยาเสพติดอย่างยั่งยืน และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ William D. Eggers (2005, pp. 58-66) ได้ที่กล่าวว่า การติดตามผลจะช่วยก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อการดำเนินงาน นอกจากนี้ระบบการวัดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งจำเป็น โดยจะต้องสร้างประเด็นบ่งชี้ที่จะวัดให้ชัดเจน และรู้ว่าต้องการวัดอะไร รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น Real-Time อย่างต่อเนื่อง และมีการวัด Feedback ของลูกค้าด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 จัดตั้งศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยส่วนราชการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดตั้งและพัฒนาศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่ที่มีความพร้อม

5.3.1.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ชุมชน โดยประสานส่วนราชการให้การสนับสนุนข้อมูลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมายที่กำหนด

5.3.1.3 การประชาสัมพันธ์ โดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันประชาสัมพันธ์แนวทางและผลการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมถึงสนับสนุนให้มีการสื่อสารการสร้างอุดมการณ์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่ชุมชนในช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาให้ครอบคลุมในมิติอื่น ๆ เช่น กระบวนการดำเนินงานแบบเครือข่าย การพัฒนาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อเชื่อมโยงผลวิจัยมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานแบบบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ต่อไป

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการของกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ประสบความสำเร็จและได้รับการเป็นต้นแบบในลักษณะของกรณีศึกษา เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในกองทุนแม่ของแผ่นดินอื่น ๆ ที่สนใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์. (2542). การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา. *วารสารพัฒนา ชุมชน*, 38(1), 13-14.
- จีรพรรณ กาญจนจิตรา. (2539). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนนท์. (2546). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น (มหาชน).
- ตะวัน ตระการฤกษ์. (2558). *ต้นแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของตำรวจภูธรภาค 7*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2544). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). ขอนแก่น: โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งชมรม.
- นันทิยา หุตานุกัฏ และณรงค์ หุตานุกัฏ. (2547). *การพัฒนาองค์กรชุมชน*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- บัณฑิต อ่อนคำ และวิริยา น้อยวงศ์นยางค์. (2535). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท: ประสบการณ์ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2546). *สื่อสารกับสังคมเครือข่าย*. กรุงเทพฯ: สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม.
- พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). *เครือข่าย: นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สมชาย สุเทศ. (2555). *การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2540). *การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน*. เจริญวิทย์การพิมพ์: ขอนแก่น.

- สรสเสริญ หมายสวัสดิ์. (2557). *การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนขององค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). *แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี. (2562). *ผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ 2562*. ราชบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี.
- สุภาณี อินทน์จันทร์. (2555). *แนวทางการบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาชนเข้มข้น ชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อภาพร เผ่าวัฒนา. (2549). *การสร้างทีมงานและเครือข่ายในระบบบริการพยาบาล ในชุดวิชาการพัฒนาศักยภาพระบบบริการพยาบาล*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรีงามวิทยาพงศ์. (2540). *ภาพการศึกษากับชุมชน: กรอบแนวคิดและข้อเสนอในการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Agranoff, Robert. (2006). Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public Managers. *Public Administration Review*, 66(s1).
- Eggers, William D. (2548). *Governing By Network: The New Shape of the Public Sector* หนังสือเวทีนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.
- Starkey, Paul. (1997). *Networking for development*. London: International Forum for Rural Transport and Development.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an Introductory Analysis* (3rd ed). New York: Harper&Row.

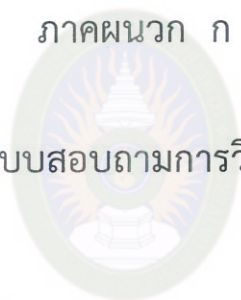

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามและหน่วยงานของท่าน

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (5) ประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบระบุรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยเครือข่ายของกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี

โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ร้อยตำรวจเอกสุวัตร สร้อยนาค

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อเท็จจริง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ
 1. ไม่เกิน 30 ปี 2. 31-40 ปี
 3. 41-50 ปี 4. 51 ปีขึ้นไป
2. สถานภาพ
 1. โสด 2. สมรส
 3. หย่า/แยกกันอยู่
3. ระดับการศึกษา
 1. มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า 2.ปริญญาตรี
 3. ปริญญาโท 4. อื่น ๆ โปรดระบุ
4. ตำแหน่งในกองทุนแม่ของแผ่นดิน
 1. ประธาน/กรรมการ 2. สมาชิก
5. ประสบการณ์ทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด.....ปี (ระบุ)

ตอนที่ 2 ปัจจัยเครือข่าย

มากที่สุด	(5)	หมายถึง	ระดับปัจจัยเครือข่ายมากที่สุด
มาก	(4)	หมายถึง	ระดับปัจจัยเครือข่ายมาก
ปานกลาง	(3)	หมายถึง	ระดับปัจจัยเครือข่ายปานกลาง
น้อย	(2)	หมายถึง	ระดับปัจจัยเครือข่ายต่ำ
น้อยที่สุด	(1)	หมายถึง	ระดับปัจจัยเครือข่ายน้อยที่สุด

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ของแต่ละข้อที่ตรงตามข้อมูลที่เป็นจริง

ปัจจัยเครือข่าย	ระดับ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การออกแบบเครือข่าย					
1.1 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนใช้เครื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานภายในเครือข่าย เช่น งบประมาณ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น					
1.2 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ เปิดโอกาสให้สมาชิกในเครือข่ายร่วมตัดสินใจในการทำงาน และมอบหมายงานให้สมาชิกได้อย่างเหมาะสม เช่น หน้าที่การประสานงาน หน้าที่การเตรียมพื้นที่ดำเนินกิจกรรม เป็นต้น					
1.3 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับนโยบาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง					
1.4 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้จุดเด่นของผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายมาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์ เช่น ทักษะ สมรรถนะ ความรู้ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น					

(ต่อ)

ปัจจัยเครือข่าย	ระดับ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. การประสานงานในเครือข่าย					
2.1 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีความสามารถในการบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อมาช่วยในการปฏิบัติงานของเครือข่าย					
2.2 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการทำงาน และนำมาเอาจุดแข็งหรือความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคลมาช่วยเหลือการปฏิบัติงาน					
2.3 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว เช่น การติดต่อผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ การส่งอีเมล เป็นต้น					
2.4 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ ให้ความสำคัญกับการให้เกียรติยกย่อง ให้ความนับถือซึ่งกันและกัน และมีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิก เช่น การเชิญเป็นคณะทำงาน การไปร่วมงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เป็นต้น					
3. การติดตามผลและความรับผิดชอบ					
3.1 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีแนวคิดในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ					
3.2 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการวางระบบเพื่อช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามภารกิจ เช่น การจัดทำแฟ้มข้อมูลรายงานผลการดำเนินงาน การจัดตั้งทีมสนับสนุนติดตามการทำงานในระดับต่าง ๆ เป็นต้น					

(ต่อ)

ปัจจัยเครือข่าย	ระดับ				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3. การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน					
3.3 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีวิธีการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เหมาะสม เช่น จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรม จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นต่อชุมชน เป็นต้น					
3.4 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสำรวจข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงการทำงานในอนาคต					
4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร					
4.1 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนให้สมาชิกมีโอกาสในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น เทคนิคการพูดและประสานงาน เทคนิคการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น					
4.2 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการทบทวนความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกเข้าใจในแนวทางเดียวกัน					
4.3 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายเป็นประจำ เช่น การจัดประชุมสัมมนาสัญจรนอกสถานที่ การศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง/ต่างจังหวัด เป็นต้น					
4.4 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เช่น การมอบรางวัลแก่สมาชิกที่มีผลงานดีเด่น การยกย่องผู้ทำคุณงามความดีให้สาธารณชนทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น					

ตอนที่ 3 การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

มากที่สุด	(5)	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานมากที่สุด
มาก	(4)	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานมาก
ปานกลาง	(3)	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานปานกลาง
น้อย	(2)	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานน้อย
น้อยที่สุด	(1)	หมายถึง	ระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ของแต่ละข้อที่ตรงตามข้อมูลที่เป็นจริง

การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	ระดับ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเอง					
2. คณะกรรมการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ฯ					
3. คณะกรรมการ มีการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างใกล้ชิดเป็นประจำ					
4. มีการจัดทำระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ฯ เป็นลายลักษณ์อักษร และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด					
5. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มากกว่าร้อยละ 80 เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน					
6. จำนวนเงินพระราชทานขวัญถุงอยู่ครบเต็มจำนวน					
7. การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ฯ มีความถูกต้องตามหลักบัญชีและเป็นปัจจุบัน					
8. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ ร่วมบริจาคในวันแรกเข้าและบริจาคเป็นรายเดือน หรือรายปี หรือตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ					
9. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มีการสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (การจัดงาน กิจกรรม, การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่นๆ จากอบต., NGOs, โครงการของรัฐ) เป็นประจำทุกปี					
10. มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ฯ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (การให้ความรู้, ตั้งจุดตรวจฯลฯ) เป็นประจำ					

(ต่อ)

การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	ระดับ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
11. มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ฯ เพื่อเด็ก เยาวชน และกลุ่มเสี่ยง (กิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์)					
12. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด (เดินพาเหรด, จัดป้ายแจ้งเตือนฯลฯ)					
13. มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ในหมู่บ้านด้วยสันติวิธีเพื่อบำบัด แก้ไขทุกเดือน					
14. คณะกรรมการ มีการช่วยเหลือผู้เสพยาที่กลับตัว หรือผ่านการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมชุมชนและครอบครัว เพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม)					
15. คณะกรรมการ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ หรือหางานให้ทำสำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจหรือบังคับบำบัด					
16. กองทุนแม่ฯ เป็นแหล่งศึกษาดูงานของกองทุนแม่ฯ อื่นๆ					
17. คณะกรรมการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่นๆ					
18. มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่นๆ (มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์, ปรัชษาหารือ, ให้ความร่วมมือ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน)					
19. คนในชุมชนมีจิตอาสาเป็นวิทยากรกระบวนการของกองทุนแม่ฯ					
20. มีการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ					

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป.ว ๐๑๖๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

วันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อรัญญา อินอ่อน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววิภาวี ธรรมศิริพงษ์ รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๘๐๒๑๒ นักศึกษา
ปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการ
ประชาสัมพันธ์ที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียน
เชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดผล และประเมินผล
 ด้านอื่นๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว ๐๑๖๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อุษณีย์ ดวงพรหม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววิภาวี ธรรมศิริพงษ์ รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๘๐๒๑๒ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์ที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดผล และประเมินผล
 ด้านอื่นๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว ๐๑๖๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวหนึ่งฤทัย มะลาไวย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววิภาวี ธรรมศิริพงษ์ รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๘๐๒๑๒ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการประชาสัมพันธ์ที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดผล และประเมินผล
 ด้านอื่นๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว ๐๑๖๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

เรียน ประธานเครือข่ายกองทุนแม่ขแมงแผ่นดินจังหวัดราชบุรี

ด้วย นางสาววิภาวี ธรรมศิริพงษ์ รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๘๐๒๑๒ นักศึกษา
ปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการ
ประชาสัมพันธ์ที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาต
ให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โภคสิทธิ์อัมพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศรป. ว ๐๑๖๙/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

วันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ข้อมูลการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาววิภาวี ธรรมศิริพงษ์ รหัสประจำตัว ๖๑๘๒๖๒๐๘๐๒๑๒ นักศึกษา
ปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการ
ประชาสัมพันธ์ที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรของเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม เพื่อให้การวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาต
ให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ท่านในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์การหาคุณภาพแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ
ปัจจัยเครือข่าย

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับความ สอดคล้อง			ΣR	IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
1. การออกแบบเครือข่าย						
1.1 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนใช้เครื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานภายในเครือข่าย เช่น งบประมาณ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
1.2 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ เปิดโอกาสให้สมาชิกในเครือข่ายร่วมตัดสินใจในการทำงาน และมอบหมายงานให้สมาชิกได้อย่างเหมาะสม เช่น หน้าที่การประสานงาน หน้าที่การเตรียมพื้นที่ดำเนินกิจกรรม เป็นต้น	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
1.3 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับนโยบาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
1.4 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้จุดเด่นของผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายมาใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์ เช่น ทักษะ สมรรถนะ ความรู้ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
2. การประสานงานในเครือข่าย						
2.1 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีความสามารถในการบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อมาช่วยในการปฏิบัติงานของเครือข่าย	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับความ สอดคล้อง			ΣR	IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
2.2 เครื่องช่วยกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการทำงาน และนำมาเอาจุดแข็งหรือความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคลมาช่วยเหลือการปฏิบัติงาน	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
2.3 เครื่องช่วยกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว เช่น การติดต่อผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ การส่งอีเมล เป็นต้น	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
2.4 เครื่องช่วยกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ ให้ความสำคัญกับการให้เกียรติยกย่อง ให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน และมีการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิก เช่น การเชิญเป็นคณะทำงาน การไปร่วมงาน/ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เป็นต้น	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
3. การติดตามผลและความรับผิดชอบต่องาน						
3.1 เครื่องช่วยกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีแนวคิด ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
3.2 เครื่องช่วยกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการวางระบบเพื่อช่วยตรวจสอบ ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามภารกิจ เช่น การจัดทำแฟ้มข้อมูลรายงาน ผลการดำเนินงาน การจัดตั้งทีมสนับสนุน ติดตามการทำงานในระดับต่าง ๆ เป็นต้น	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับความ สอดคล้อง			ΣR	IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
3.3 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีวิธีการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เหมาะสม เช่น จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรม จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นต่อชุมชน เป็นต้น	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
3.4 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสำรวจข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงการทำงานในอนาคต	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพแก่บุคลากร						
4.1 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการสนับสนุนให้สมาชิกมีโอกาสในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น เทคนิคการพูดและประสานงาน เทคนิคการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
4.2 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการทบทวนความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกเข้าใจในแนวทางเดียวกัน	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
4.3 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายเป็นประจำ เช่น การจัดประชุมสัมมนาสัญจรนอกสถานที่ การศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง/ต่างจังหวัด เป็นต้น	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับความ สอดคล้อง			ΣR	IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
4.4 เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินฯ มีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ที่เหมาะสม เช่น การมอบรางวัลแก่สมาชิก ที่มีผลงานดีเด่น การยกย่องผู้ทำคุณงาม ความดีให้สาธารณะชนทราบผ่าน ช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ
การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับความ สอดคล้อง			ΣR	IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โดยทุกคนทำตาม หน้าที่ของตนเอง	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
2. คณะกรรมการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไป มีความศรัทธากองทุนแม่ฯ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
3. คณะกรรมการ มีการดูแลครัวเรือนสมาชิก กองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามที่ได้รับมอบหมาย อย่างใกล้ชิดเป็นประจำ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
4. มีการจัดทำระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ฯ เป็นลายลักษณ์อักษร และถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเคร่งครัด	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
5. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มากกว่าร้อยละ 80 เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
6. จำนวนเงินพระราชทานขวัญถุงอยู่ครบเต็ม จำนวน	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
7. การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ฯ มีความถูกต้องตามหลักบัญชีและเป็นปัจจุบัน	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
8. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ ร่วมบริจาคในวันแรก เข้าและบริจาคเป็นรายเดือน หรือรายปี หรือ ตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
9. สมาชิกของกองทุนแม่ฯ มีการสมทบเงิน ด้วยวิธีแห่งปัญญา (การจัดงาน กิจกรรม, การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่น ๆ จากอบต., NGOs, โครงการของรัฐ) เป็นประจำทุกปี	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง

(ต่อ)

ตารางที่ ค.2 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับความ สอดคล้อง			ΣR	IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
10. มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ๆ ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด (การให้ความรู้, ตั้งจุดตรวจ ฯลฯ) เป็นประจำ	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
11. มีการจัดกิจกรรมกองทุนแม่ๆ เพื่อเด็ก เยาวชน และกลุ่มเสี่ยง (กิจกรรมเกี่ยวกับ การออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์)	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
12. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของ ยาเสพติด (เดินพาเหรด, จัดป้ายแจ้งเตือน ฯลฯ)	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
13. มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ใน หมู่บ้านด้วยสันติวิธีเพื่อบำบัด แก้ไขทุกเดือน	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
14. คณะกรรมการ มีการช่วยเหลือผู้เสพยาที่กลับตัว หรือผ่านการบำบัดรักษาและเตรียมความ พร้อมชุมชนและครอบครัว เพื่อให้โอกาสคน กลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยงที่ จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม)	2	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
15. คณะกรรมการ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะ ด้านอาชีพ หรือหางานให้ทำสำหรับผู้ผ่านการ บำบัดรักษาในระบบสมัครใจหรือบังคับบำบัด	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
16. กองทุนแม่ๆ เป็นแหล่งศึกษาดูงานของกองทุน แม่ๆ อื่นๆ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
17. คณะกรรมการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากร ถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่นๆ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง

(ต่อ)

ตารางที่ ค.2 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับความ สอดคล้อง			ΣR	IOC	แปลผล
	+1	0	-1			
18. มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ๆ ของหมู่บ้านอื่นๆ (มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์,ปรึกษาหารือ, ให้ความร่วมมือ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน)	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
19. คนในชุมชนมีจิตอาสาเป็นวิทยากร กระบวนการของกองทุนแม่ๆ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง
20. มีการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	3	1.00	สอดคล้อง

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	40	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	40	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.814	36

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
191.00	112.220	10.011	36

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
a1	4.15	0.622	40
a2	4.04	0.776	40
a3	3.88	0.730	40
a4	3.83	0.698	40
b1	3.95	0.714	40
b2	3.98	0.891	40
b3	4.12	0.744	40
b4	4.01	0.712	40
c1	3.71	0.698	40
c2	4.15	0.622	40
c3	4.04	0.776	40
c4	3.98	0.782	40
d1	3.88	0.730	40
d2	4.13	0.686	40
d3	4.08	0.526	40
d4	3.93	0.661	40
f1	4.08	0.764	40
f2	4.13	0.853	40
f3	4.31	0.723	40
f4	4.05	0.776	40
f5	9.78	0.733	40
f6	3.85	0.714	40
f7	3.92	0.891	40
f8	3.71	0.743	40
f9	4.13	0.698	40
f10	3.72	0.638	40
f11	3.77	0.748	40
f12	3.88	0.698	40

	Mean	Std. Deviation	N
f13	4.09	0.547	40
f14	4.28	0.744	40
f15	4.13	0.631	40
f16	4.25	0.642	40
f17	3.91	0.821	40
f18	4.02	0.742	40
f19	4.01	0.772	40
f20	3.96	0.897	40

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

สุวัตร สร้อยนาค และรัชนิดา ไสยรส. (2564). ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุน
แม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยนอร์ท
กรุงเทพ* (น. 505-516). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

สุวัตร สร้อยนาค และรัชนิดา ไสยรส. (2564). ความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินในจังหวัดราชบุรี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏเลยวิชาการ ครั้งที่ 7 ประจำปี พ.ศ. 2564 “ความท้าทายทางการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสังคมท้องถิ่นวิถีใหม่” (Research and Innovation challenges for the new normal local society)*. เลข: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ร้อยตำรวจเอกสุวัตร สร้อยนาค
วันเกิด	9 ธันวาคม 2513
ที่อยู่ปัจจุบัน	93 หมู่ที่ 1 ตำบลโคกช้าง อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	รองสารวัตรธุรการ สถานีตำรวจภูธรบ้านโป่ง
สถานที่ทำงาน	สถานีตำรวจภูธรบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	บริหารธุรกิจ สาขาการบริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2564	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY